

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIE

Entered as second-class matter, Dec. 8, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (313)
je številka...
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
stebe naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takoj.

Štev. (No.) 312.

Chicago, Ill., 2. septembra (September) 1913.

Leto (Vol.) VIII.

Stavka rudarjev v bakrenem okrožju ne bo končana dokler družbe ne priznajo unije.

Tako se glasi odgovor štrajkarjev, ko so jim ba-
roni bakra namignili, da naj prezrejo W. F. of M.
— Konferenca v Chicagi za nadaljni načrt boja.

Rudarji stoje trdno.

Calumet, Mich., 28. avg.—Stavka
v michiganskim bakrenih rud-
nikih ne bo končana, dokler last-
niki rudnikov ne priznajo West-
ern Federation of Miners kot re-
prezentativno telo vseh delavcev,
ki delajo pod zemljo.

Tako se glasi odgovor stavka-
jočih rudarjev na poročilo, kate-
rega je predložil guvernerju Fer-
risu sodnik Albert Murphy. V tem
poročilu namreč sodnik Murphy
omenja, da so se baroni bakra v
toliko ganili, da so proti njemu
namignili, da so pripravljeni do-
voliti rudarjem krajši delavnik
in neke druge olajšave, ako se
zadnji takoj vrnejo na delo in
prezrejo organizacijo W. F. of M.
To je do danes prva koncesija od
strani operatorjev, odkar traja
štrajk, katero je dal v javnost
guverner Ferris in katero mu je
kakor rečeno — uradno sporočil
sodnik Murphy, ki je kot guver-
nerjev osební zastopnik pravkar
končal preiskavo položaja v okro-
žju stavke. Iz poročila je dalje
razvidno, da je Murphy posvetil
več pozornosti stališču operatorjev,
kakor pa zahtevam rudarjev. —
Murphy v poročilu ničesar ne o-
menja pod kakimi pogoji so ru-
darji pripravljeni na spravo. Ru-
darji valed tega protestirajo proti
takemu poročilu guvernerjevega
pooblaščenca in izjavljajo, da ne
odnehajo od boja, dokler baroni
bakra ne priznajo unije. V osta-
lem pa sodnik Murphy poroča gu-
vernerju, da so lastniki rudnikov
krivi nemirov in izgredov. Za
stavkarje je ta izjava velikega
pomena.

V splošnem vlada mir v celem
štrajkaskem okrožju. Izživljanja in
napadi od strani miličarjev in de-
putijev se seveda nadaljujejo; ni
ga dneva, da se ne bi kak rudar
pritožil zoper surovost oborože-
nih hlapcev kapitalizma. Sempa-
tja se zgodi tudi kaj smešnega.
Te dni je vojak, kateri je stražil
"rockhouse" v Allouezu, opazil
nekaj črnega, ki se je počasi pre-
mikalo v bližini. Mislil, da je
gruča "groznih štrajkarjev obo-
roženih od pet do glave", je vo-
jaka kar kurja polt oblila in ka-
kor blazen je pričel streljati v
dotični črni predmet, kateri se je
zgrudil na tla. Ko se je "hrabri"
vojak potem počasi približal "so-
vražniku", videl je, da je ubil
nedolžnega — konja, ki se je pa-
sel ob potu.

Do danes je država Michigan
izdala \$204,000 za vzdrževanje
milice v bakrenem okrožju. Samo
Houghton in Keewenaw county i-
mata stroškov \$50,000, ki jim mo-
rajo plačati davkoplačevalci. In
stroški rastejo vsak dan.

Konferenca v Chicagi.

Chicago, 29. avg. — Včeraj so
imeli uradniki Western Federa-
tion of Miners v Briggs House
konferenco glede stavk v Michi-
ganu. Najbrž so izdelali načrt za
nadaljni boj med rudarji in ba-
roni bakra. Charles H. Moyer,
predsednik federacije, je dospel
iz Denverja in takoj po konfe-
renci pojde v bakreno okrožje.
Podpredsednik C. E. Mahoney se
je povrnil iz Calumeta in izjavil,
da je bilo tamkaj vse mirno do-
kler niso baroni bakra importir-
ali večje število "gunmen" ali
oboroženih tolovajev iz New
Yorka. Ti tolovaji so ubili dva
stavkarja. Sodnik Murphy je v
svojem poročilu na guvernerja
obtožil barone bakra, da so krivi

stvo v staro sužnost. Ali za enkrat
so se zmotili. Ogromna večina
rudarjev se zaveda, da so ljudje
in hočejo, da se z njimi postopa
kakor z ljudmi. Puške in bajonet-
i ne strašijo več delavcev,
kakor jih ne ostraši zapor niti vse
laži v kapitalističnem časopisju,
ki je podkupljeno, da laže ameri-
ški javnosti, češ da je štrajk iz-
gubljen.

Naša unija raste. To je dokaz,
da o porazu še ni govora. Bratje
rudarji! Stojmo trdno kot skala
in zmaga mora biti naša, magari
če traja boj do 1915!

Omeniti moram — dasi težko —
da med neznatnim številom izda-
jic, ki so se dali pokupiti od ka-
pitalistov, da opravljajo sramot-
no delo skebov, je še vedno največ
Slovenec. Menda zato, ker so
Slovenci vedno težko delali kakor
mule in pasje hlapčevstvo jim je
že tako daleč prešlo v meso in
kri, da se tudi sedaj ne morejo
vzdržati, zato pa skebajo sebi in
drugim na sramoto. Sram vas
bodi, Judeži in Efižjalti! Le dobro
si zapomnite: poznali vas bodo
zavedni slovenski delavci povsod
in — I bet you boots — kesali se
bote tudi vi, ali prepozno bo.
Opozorjam slovenske delavce, da
si naj dobro zapomnijo njihova
imena, kajti kakor hitro bo
štrajk na Calumetu končan, bodo
tudi skebje odslovljeni in tedaj
bodo šli drugam skebat. Če kedaj
srečate katerega, spoznali ga boste
tudi po tem, da bo takoj povesil
glavo, čim mu pogledate v oči.

Tak je vsak skeb — izdajalec
svojih sotrpinov! Zapomnite si
tudi, da vsi tisti, ki danes skeba-
jo, so drugače zelo pobožni; vse
so ljudje farskega kopita. Take
junaške vzgaja katoliška cerkev!
("Amerikanski Slovenec", česti-
tamo! Op. ured.) Večina teh ske-
bov je že dolgo vrsto let na Calu-

metu, pa še nimajo toliko, da bi
mogli živeti en teden brez dela.
To je dosti jasen dokaz, da jih
je družba dobro izkoriščala —
slabo plačala. Imena teh "slavnih
mož" so na razpolago:

Frank Urbas, Joe Ovniček,
Matt Prebilich, Frank Klobuchar,
Nik Laič, Steve Stiglic (Hrvat),
Lojz Gazvoda, Joe Mišica, Geo.
Burič (Hrvat), Peter Držaj, Joe
Kreus, Frank Kovačič, Peter Ma-
jerle, Steve Turk, Ignac Lavretič,
Martin Majerle, Joe Rupe, Geo.
Koe, Frank Kump, Frank-Bre-
zovar, Marjin Umek, Joe Perko,
John Kokol, Mike Angelski, Ste-
ve Periček, John Cvetič, Joe Se-
čen, Maljko, Nik Badovinac
(Hrvat), Matt Majerle, Mike
Frdič, Joe Zalec Hrga, Matt Ro-
gina, Joe Metoš, Matt Fabae,
Matt Spehar, Jack Grahek, Mar-
tin Verderber. Amen.

Ostali pridejo na vrsto prihod-
njih, če ne ustavijo svojega uma-
zanega početja. Prazen je vaš
izgovor, stavkokazi in izdajice,
da nimate kaj jesti. Zakaj ne
greste v unijo pa bi dobili za živ-
ljenje. Toliko seveda ne boste do-
bili, da bi nosili na banko, a ne bi
vam bilo treba sedaj skebat. Ne
mislite, da bote štrajk ubili. O ne,
mi bomo štrajkali 10 let če je
treba in moramo zmagati. Štrajk
gotovo ne bi trajal dva meseca,
ako ne bi vi svojih nosov vtikali
tam, kamor ni treba, kajti od
drugod ne prihajajo skebje. Toda
vaše odrte kosti ne mirujejo in
tako ste v škodo nam, sebi in
svojim otrokom pa v večno sramo-
to.

Srečen pozdrav zavednim slo-
venskim delavcem in delavkam
širozi Amerike.

Ževestekdosem.

(Nadaljevanje na 4. strani v 1.
koloni.)

Štrajkarji v "copper county" so vese- li in upapolni zmage. Za seboj ima- jo nad 3,000.000 unijskih delavcev.

Obljubili so jim moralno in finančno pomoč.
Oči vseh zavednih delavcev so uprte v
orjaški boj — boj dela in kapitala.

Calumet, Mich., August, 30.

Položaj štrajka v bakrenem o-
krožju je neizpremenjen. Ako
nas situacija ne vara, pojdejo
kapitalisti s svojim Shawom in
McNaughtonom na čelu, — kma-
lu na kolena. Fakt je, da je v
vseh 79 rudnikih, kolikor se jih
nahaja v bakrenem okrožju —
komaj 800 skebov. Seveda je tre-
ba pojasniti kakšni so ti skebje.
Niti enega poštenega in dobrega
delavca ni med njimi. Nekaj med
njimi je propadlih delavskih
duš, katerim vsako pošteno delo
smrdi, največ je pa bivših "bos-
sov" kateri se boje za svoje šar-
že" ter sedaj hodijo ležati v rud-
nike. Rude le malo pride na po-
vršje, kar jo pa pride, tisto pa
potem vozijo od enega rova do
druzega, da jo štrajkarjem ka-
žejo. Štrajkarji se tem kapitali-
stičnim trikom seveda smejejo,
kar kapitaliste hudo jezi. Kapi-
talisti imajo od sedanje skebari-
je velikansko izgubo. Skebom
morajo dati velike plače, po-
vrh tega pa morajo vsakega ske-
ba čuvati noč in dan deputy še-
rifi. Slaba prede skebom, ako
jih dobe v roke Slovenke in Hr-
vatice. Vkljub temu, da je še pre-
cej vojaštva in polno detektivov,
vendar še večkrat kakšen junak
dneva izgubi svitlo zvezdo in sa-
mokres, ali ga pa ženske oplju-
vajo. To se seveda le takrat
zgodí, ako si kakšen pijani "žan-
dar" prilastuje več pravice, koli-
kor jih ima. V splošnem pa vlada
med štrajkarji lepa disciplina in
vzorni red.

Dosti zabave imamo tudi z ne-
katerimi listi, kateri pravijo, da
so delavski; toda v svojih stopeh
kažejo štrajkarje v slabi luči in
prinašajo neresnična poročila.
Kadar sem dobre volje, prečitam
take laži na shodi, kjer so dvo-
rane nabito polne, da štrajkarji
vedo, kje so tisti njihovi prijate-
lji. Videti je, da te lekcije ne-
kaj zaležejo. "Amerikanski Slo-
venec" v svojem št. od 26. augu-
sta nekaj popravlja. Medzi ur-
edniki v Jolietu pravijo, da so
vrjeli "The Chicago Daily Tri-
bune". Da "A. S." vrjame te-
mu listu, to smo mi že davno ve-
deli. "The Chicago Daily Tri-
bune" in "Amerikanski Slove-
nec" sta si namreč brata, oba-
dva, roka v roki, toplo zagovar-
jata današnje formo suženjstva
in kapitalizma. Vedno bolj pa
štrajkarji povprašujejo za "Pro-
letareem". Kdor pri prvih ne
pride, ga sploh ne dobi. Posebne
za zadnje št. je bil cel diren-
daj. Tudi na "South Range" bi
radi dobivali po več iztisov. "Pro-
letaree" je list, kateri ima bodo-
nost, zato se naši dragi prijatelji
tako jeze.

Štrajkarji so veseli in z mirni-
mi očmi gledajo v bodočnost. Ve-
dno dobivamo vesela poročila iz
različnih krajev "Unije". Vče-
raj smo dobili brzozavno poročilo
od Franka Morrisona, tajnika
in blagajnika od "American Fed-
eration of Labor". Brzozjav se
glasi, da je eksekutiva omenjene
unije imela posebno sejo, na ka-
terej so v imenu 2,400,000 članov
soglasno sklenili, da kolikor je
največ mogoče pomagajo štraj-
karjem tudi finančno. Drugi
brzozjav je prišel iz glavnega sta-
na "United Mine Workers of A-
merica." Ta brzozjav se glasi, da
je izvrševalni odbor "U. M. W.
of A." sklenil, da se dá iz bla-
gajne omenjene unije v pomoč
štrajkarjem v bakrenem okrožju
lepo svoto \$100,000. Tretji brzo-
jav je prišel iz Butte, Mont. Ta
brzozjav se glasi, da bo dežjo vsi
rudarji v Butte, Mont., (katerih
je lepo število) odstopili enodne-
vno plačo v pomoč svojim bore-
čim bratom v Mišiganu.

Da se štrajkarji tako dobro
drže, mnogo pomagajo številne
parade in shodi. Ker pa je na
velikih mednarodnih shodi v
"Palestra Ring" le kratko od-
merjen čas govornikom, katerih
je večjih 10—12, — zato večjih
priredimo posebne shode za Slo-
vence in Hrvate v "Taljsanskej
dvorani". Dvorana je vselej pol-
na. En lep tak shod smo imeli
dne 24. avgusta. Dne 26. avgusta
pa je bil shod na Ahmeeku, kjer
je poleg drugih govoril tudi Wal-
ker, zastopnik rudarskega oddel-
ka od "A. F. of L." Walker je
po govoru takoj odšel v Illinois,
toda obljubil je, da se kmalu zo-
pet povrne. Lepo manifestacij-
sko parado smo imeli dne 27. au-
gusta. Prišli so tudi na Calumet
(kot pridejo k vsaki večji ude-
ležbi) štrajkarji iz Ahmeeka,
Copper City, Mohawk in iz dru-
gih bližnjih naselbin. V ogrom-
Nadaljevanje na 4. strani v 5.
koloni.)

Plačilo za dolgotrajno robstvo: — bajoneti in svinec — !

Iz naselbin.

Viriden, Ill., Aug. 21. 1913.

Pri nas še vedno brezposelnost nadvladuje. Stari rov "North Mine" je res začel poslovanje že pred mesecem dni, toda tamkaj ni posla za vse tukajšnje brezposelne premogarje. North Western R. R. železniška proga, katere žrta Illinois v bližini Viriden in je imela zaposlenih nekoliko tukajšnjih premogarjev, je tudi ravnokar dogotovljen. Kdor je sedaj tukaj brezposeln, mu je za enkrat skoraj nesmiselno računati na kak zaslužek. Pri 21. maja t. l. pogorelem rovu "West mine", kjer smo bili tukajšnji Slovenci zaposleni, so sicer že nekoliko popravili ostanke ognja in pripravljali za novo stavbo, toda k temu potrebnega materiala še ni na licu mesta. Sicer ovetajo, da ima isti dospeti vsaki čas, toda skoraj je gotovo, da oni, ki čakamo na delo v "West mine" ostanejo brezposelni vsaj do meseca oktobra. Ogenj pri rovu nam je uničil zaslužek, nenavadna suša in vročina je pa skoraj uničila sledajočo zelenjavo, ki bi nam bila v pomoč pri neznozi življenjski draginji. Tak je torej tukaj naš delavski položaj. Ker sem vse to svoječasnno opisal in razvil, da so cenjeni rojaki, v polni meri upoštevali; ravno tako naši urarji in zlatarji, kakor tudi delavci, da so se na splošno ognili, kot garjevih "psov", sem prišel do popolnega prepričanja, da je "Proletarec" jako upliven list med Slovenci, ter, da ga gotovo povsod čitajo.

Ker sem bil že skoro tri mesece brezposeln in mi je bilo živeti v tako tužni okolici, da sem si že od sreča želel nekoliko razvedrila, sem dne 8. avg. z veseljem stopil na vlak, ki je vozil v Chicago in tretji dan obratno — za eno tretjino navadne cene. Dasiravno si nisem v Chicagi popolnoma osvežil duha in se oprostil otožnosti, sem imel vendar dokaj osveževalnega užitka in še več bi ga bilo, če bi mi tisket ne bil določil ure — slovesa in prazni žep tako tesno omejeval običnega okrožja. Toda v tem omenjenem okrožju sem se sešel z rojaki, ki smo si že pred deset in več leti segli iz rok v roke in se nagovarjali — sodrug!, potem se razšli za vsemi božjimi vetrovi in sedaj se zopet v Chicagi sešli. Prihaja je bila tudi nariskoma, z oči v oči pogledati in z roke v roko seči v prvič, dasiravno se že dalje časa poznamo pod geslom — sodrug.

Že predno zapustim unijsko postajo, se mi pridruži, stari znanec, sod. F. Petrich, kateri me popelje naravnost v socialistični glavni stan na North Market Str. Ko vstopimo v prvem nadstropju, ugledam stroj poleg stroja, namreč pisalne stroje, za katerim vsakim je sedelo angeljsko bitje. Naenkrat se upre v me na ducate nebeških oči, govoril bi bil rad, toda vedel nisem kaj, objednem sem se moral tudi dostojno obnašati, ker sem bil od soproge nadzorovan. V ozadju je bila cela vrsta prevažalec vseh babilonskih jezikov. Podal sem se tja in z njimi občeval. Kdor hoče vse to vestno ogledati, bo kmalu prepričan, da Sojarja in "Amerikanskega Slovence" še mnogo dela čaka, če hočeta svojo nalogo izvršiti, to je socializem v Ameriki uničiti. Torej naprej z obiski. Obiskal sem glavni urad S. N. P. J. Ker je bil br. glavni tajnik ravno v prostem času, ki je za počitek, zvečer od 8. ure naprej, — ko sem ga posetil, sva se dalje časa raznotero pogovarjala in končno mi je razkazal vse običaje uradovanja. Mislim si, da najbrže ni nobena slovenska jednota ali Zveza boljše urejevana, kakor je ravno S. N. P. J. Pri uredniku Glasila nisem imel ravno toliko sreče, da bi mi kaj razkazal z ozirom na urejevanje, ker baže ni bilo ravno posebnosti na razpolago. Proletarčevega urednika sem bolj vestno opazoval in videl sem, da ima že za eno število naprej gradivo urejeno, predno prejšnje izla, torej ni čuda, ako ne more dopisov sproti priobčevati, — kakor dohajajo. Jaz svojega vem, da bo dečkal vsaj dva tedna, če se sploh ne ponesreči. (Op. ur.: Malo

ste se vseeno znatili.) Marsikdo bi bil zašudenja presenečen, najti urade v zvezi z stanovanjem in iste v stanovanjskem oddelku mesta. Jaz se nisem temu prav nič čudil in tudi prednosti tega si nisem hotel pustiti navajati, ker sem jih kar sam zapadel. Tukaj se ne gre za baharijo, da bi tujeu razkazovali velikanse uradne sobe, katere stanejo velikanske svote denarja, kakor znajo razne sleparske družbe. Prednost je tukaj. Prvič ne stane toliko namenjuna, drugič vožnja na delo in nazaj stane denar in tretjič office v mestu se imajo ob gotovi uri zapirati, ti naši uradniki so pa dostikrat z delom tako preobloženi, da ne zamorejo vedno le uradnih ur upoštevati, temveč morajo dostikrat čez gotov čas delati. To je torej fakt, kateremu se mora vsaka baharija umakniti. To pa naj vendar le začasno velja. Gleddati in delati se mora na to, da dobimo svoje lastne in stalne uradne prostore, kar edino odgovarja smislu napredka in duhu časa.

Zahvaljujem se vsem sodrugom in sodružicam za prijazen sprejem in vljudo postrežbo ter ostajam za socializem Vas Simon Kavčič.

Power River, B. C. Canada.

"Delavci vseh dežela, združite se!" Tak je bil klic prvega ustanovitelja socialistične stranke. In res se je začela širiti stranka široko sveta, tako da je danes razširjena po celem svetu med vsakim narodom in v vsaki državi, v enih bolj v drugih manj.

Kapitalisti so že sprevdeli, da se bliža njih konec in z njimi tudi poslanci raznih držav, zato so se začeli vdati in nekoliko zbolj šavati delavske razmere. Res, da niso dosti boljše, ali vendar se pozna. Oni že čutijo, da jim voda v grlo teče in to vse radi teh "prokletih socialistov."

Tako so tudi naredili v državi Oregon, kjer so postavili zakon za deseterno delo. To je pa šlo kapitalistom po glavi, posebno v Oregon City, kjer se papirnice in kjer se je poprej delalo po 11 in 13 ur, pa so morali zdaj narediti osemurno delo. Na to so hoteli, da bi delal en mož za dva, kar jim pa ni šlo tako gladko, kakor so mislili. Neki večer se je z bližnjega mesta Portland-a pripeljalo več članov unije I. W. W. in socialistov. Ustavili so delo v dveh papirnicah, v tretjo pa niso mogli, narkar so se obrnili nazaj preko tamkajšnjega mostu, kjer so jih zgrabili ondodni šerif in še drugi kapitalistični hlapci. Odvedli so jih v zapor okrog 45 a takoj drugi dan so jih nekaj pustili, druge so pa pridržali. Ko je prišel dan obravnave jim pa niso mogli dokazati kateri so bili zvraven in ker niso nič škode naredili, so tudi tiste izpustili.

Kapitalisti v Oregon City so zopet za eno blamažo bogatejši, delavci pa nekoliko na boljšem. (Ne vem pa ne prav gotovo, kako natančno se je godilo, ker jaz nisem bil tam; sem le od drugih tako zvedel.) Ako pogledamo čisto zadvajset let nazaj, vidimo, da so se takrat kapitalisti še malo brigali za delavce oziroma poslanci v raznih zakonodajah in so se jim le posmehovali, a sedaj je vse drugače, akoravno ne veliko. To je pa le radi tega, ker se delavci bolj zanimajo za svoje delavske liste in socialistično stranko ter unionizem. Ali dobi se še dosti takih, kateri ne vrjamejo tega in pravijo, da so le kapitalisti tako dobri in so sami od sebe plačo zboljšali ter delavni čas skrajšali. Tudi je dosti takih, ki pravijo, da mora biti tako, da so eni bogati, drugi pa revni. Seveda, to so le tisti, katere ne berejo delavskih listov; ali jih pa berejo, pa ne mislijo, kaj berejo, ali sploh nočejo vrjeti, kar berejo. Pravijo, da tako ne more biti nikdar. Prišel bo čas, ko se jim bodo oči odprle in bodo sprevdeli, kdo je imel prav.

V štev. 181 Glas Naroda sem bral dopis iz Ralphton, Pa., v katerem piše dobesedno:

"Velikega pomena je tudi glasilo organizacije. List organizacije mora biti oni, ki je najbolj razširjen in ki največkrat izhaja. Zato je najbolj pripraven "Glas Naroda". V tem slučaju tudi po-

polnoma pobijam dopis v "Proletarec," glase se iz Franklin, Pa. Kaj bomo s "Proletarec", če je popolnoma za nič, on služi le stranki. Kar obstoji "Proletarec" in dokler bo, ne bo storil za svoje ljudstvo toliko, kot je "Glas Naroda" do sedaj. Ako ma bo kdo ugovarjal, sem dragevolje vedno in vsak čas za odgovor.

Sedaj brezimen dopisovalec kar z odgovorom na dan, bomo le videli, kaj da bo. Vprašam te: kaj vendar je še Glas Naroda naredil dobrega za naše ljudstvo? Kedaj je še kakšen podoben članek pisal za delavce. "Glas Naroda" je v korist svojemu lastniku — slovenskemu kapitalistu, medtem ko je list "Proletarec" last slovenskih delavcev, katere podučuje in izobražuje. V "Glas Naroda" je največ reklame za njegovega lastnika. Ako pogledaš v list, ima skoro polovico svojih oglasov notri, s katerimi dela "biznis" na dva kraja. Tuje oglase dobi dobro plačane, s svojimi pa dela dober "biznis" s pošiljanjem denarja in s prodajo vozni in parobrodskih listov in ne vem kaj ima še vse drugega. Kje pa je vendar njegov lastnik dobil toliko denarja, da si je postavil hišo na Cortland St., kjer ima tiskarno in urad? Zraven ima pa še vilo in se vozi v svojem avtomobilu. Ni li dobil vse to od ubogih slovenskih in zadnje čase še od hrvatskih trpinov v Ameriki in na vse zadnje je "G. N." še neunijski list. Ako bi list "Glas Naroda" naredil le toliko dobrega in bi pisal le toliko podnebnega v dvajsetih letih, kar on izhaja, kolikor napiše in naredi "Proletarec" v enem letu, pa bi bilo še dobro. Jaz le pravim, da tak list kot je "Glas Naroda" beri le, ako ga dobiš, ne podpiraj ga pa nikar. Ako dotični dopisovalec tako dobro ve, zakaj se ne podpisuje s pravim imenom, zakaj se skriva za dr. št. kjer je več članov skupaj, katerih je morebiti komaj četrti del takih misli, kot je on. Pogledj vendar člano, oziroma delegate zadnje konvencije S. D. P. Zveze, kateri so se skoro enoglasno izrekli za "Proletarec" in si ga izvolili za svoje glasilo. Seveda, ti bodeš morda rekel, da člani niso zadovoljni s tem, ali ne boš, Jaka! Gotovo so se prej na dr. sejah pogovarili o tem in svojim delegatom naročili.

Naj bo za danes, pa drugič kaj več. Ako mi boš odgovoril, pa lahko še kaj več izveš. Tebi, naš vrli list in zagovornik delavskih pravic, želim obilo uspeha! Le tako naprej po začetni poti in zmaga bo naša prej, kakor si kdo misli! — John Kurnik.

BLACK DIAMOND.

Ker se že dolgo nisem oglašil, Vam zopet sporočim nekaj podatkov iz naše naselbine, da ne boste mislili, da smo tu vsi zaspali. Organizirani smo tu v uniji U. M. W. of A.

Na dan 11. avgusta smo odložili kramp in lopato. Zastavkali smo radi enega moža, ki je bil odslovljen. On je rodom Meksikanec, toda mož pravega značaja, ki se bori za naše interese.

Nobenemu rojaku ne svetujem hoditi sem za delom, dokler ni stavka končana. Kakor hitro se bo pa to zgodilo, bom sporočil v tem listu.

Nadalje imamo tu štiri različna društva, ki spadajo k raznim jednotam in zvezam.

Tudi piknikov se nam ne manjka, da se lahko zabavamo.

Kar je najbolj potrebno, tega pa nimamo in to je — socialistični klub.

Tu nas je lepo število Slovencev da bi si čisto lahko ustanovili klub.

Žal le, da je pa malo takih Slovencev, ki so pravega soc. mišljenja.

Dosti jih je, ki se boje socializma, kakor hudič križa. Ne vem, si li mislijo, da smo socialisti anarhisti? Če jim kdo pove kaj od soc. stranke, pa pravijo, kdaj da bo to, ali sploh nikoli! "Well", to je resnica, če bi bili vsi ljudje takšne misli potem ni misliti, da bi se nam kdaj zbolj šal naš žalostni položaj.

Nimam namena dalje kritizirati, ker oni pač ne vedo, kaj pomeni beseda socializem in ne vedo kakšne ideje ta vsebuje.

Tolmačijo si vse ravno narobe. Krivo je pa temu to, ker ne čitajo nikdar soc. novin.

Največ čitajo "G. N.", "A. S." in "K. A." a ti pa vsi skup niso nič vredni, ker nimajo smisla o naprednosti!

Na noge torej proletarci, in agitirajmo za soc. stranko, ker le ta nam bode gladila pot do prave svobode, — da nam prej ko prej zasije solnce zlate svobode.

Rešeni bomo verig, suženjstva in ropanja!

Potem ne bo pomanjkanja in prosti bomo vsega izkoriščanja.

Delavci, le naprej — do zmage!

Naše geslo bodi vedno: "Od boja do zmage!"

S soc. pozdravom!

Martin Podpehan.

CHISHOLM, MINN.

Želim Vam v kratkih vrsticah pojasniti tukajšnje delavske razmere.

Niso tako dobre za delavce, kakor izgledajo od zunaj. Treba jih je revidirati od znotraj, pa se bo vsak prepričal o njih.

Vedno čitam razno časopisje, pa nikjer ne najdem nič poročila o tukajšnjih okoliščinah chisholmskih krivicah, ki se nam delavcem navadno dogajajo po tukajšnjih rudnikih.

Naj omenim vsaj površno le enega teh rudnikov.

Ime njegovo je "Schinango Mine." Tu se z delavci nič manj surovo ne postopa, kakor z nemo živino.

Omenim le nekaj slučajev, ki so popolnoma resnični.

Že ko prideš rano jutraj vsaki dan v prostor za preoblačenje, te najprej sreča na pragu deputy z bunkežem v roki.

Pa, to je v mirnem času. Ravno tako se to vidi, kakor da bi se zbirali sami slabi ljudje, kar pa mi nismo, temveč smo sami pohlevni mezdni sužnji — delavci.

Če imaš kaj potrebnega opraviti v uradu, ti je zopet deputy za hrbtom.

Ko pridrviš v jamo na svoj delavni prostor, ti je pa zopet priganjač za petami. To se godi še posebno tam, kjer se dela na račun "kompanijskega šihita."

V tem hipu, ko šele komaj pri meš za lopato ali kramp, pa te že pozdravi priganjač s surovimi besedami: "Kaj ste pa včeraj delali, da niste nič rude ven spravili."

Ako bi bil prejšnji dan polovico stebrov iz jame izruval ter jih spravil na dan, pa ti tudi reče: "Tu ste za delo čisto za nič!"

Ko naprej opravljaš svoje težko, mučno delo, imaš zopet vedno nešteto priganjačev poleg sebe.

Vsak ima pravico po živinsko te priganjati k delu in te komandirati.

Prvi, ki pride, ti pravi: "Zakaj ne delaš tako, kakor ti jaz ukazem?"

Komaj ta pete odnese, je že drugi prhajač ali priganjač pri meni. Ta zopet pravi: "Zakaj pa ne delaš po moji volji, kakor ti jaz zapovem?"

Tako gre vedno dalje —! Tako se nam godi pod to kapitalistično železno verigo razmer.

Opoldne, po obedu, zaživlja parna pišal že četrti ure pred časom dela. Pa, če se že do tega časa ne skriješ v brezno globoke zemlje, že zopet te kajo priganjači okoli in okoli, kakor bi bili vsi besni.

Že tudi najslabše organiziran delavec ne more dolgo obstati tukaj.

Tu se izkorišča do skrajnosti. Prišlo je že v navado, da pravijo vsakemu ki obstoji tu že kak tri mesece: "No, ta je pa že naš star, domač majnar, je že dolgo tu!"

Večina je tu takih, ki so prišli šele pred kratkim iz stare domovine. Ti se dajo najlažje izkoriščati do skrajnosti in sicer, kolikor se le onim poljubi. — Pa še nekaj! Če si že tako srečen, da narediš svoj "šihit", se ti pa že kdo priključi, in da prideš le samo za eno minuto prehitro k hodniku, pa že zopet izgubiš polovico svoje dnevne plače, za katero si se prej cel dan mučil v sragah.

Plače najdeš pa tudi vseh vrst sramotne tukaj.

To naj za danes zadostuje.

Srečni smo pa delavci danes vsaj toliko, da imamo danes že vsaj svoj delavski list "Proletarec", kjer je jasno, brez strahu kritiziramo današnjo gnjilobo ali krivice, ki se nam že kar javno gode.

Kakor sem poprej opisal, se go-

di danes delavstvu, ki še ni organizirano v nobeni organizaciji!

S soc. pozdravom!

Delavec.

Waukegan, Ill.

Prosperiteta, o kateri je kričalo kapitalistično časopisje po izvolitvi demokratskega predsednika, da se vrača, je gotovo na poti poginila, ali pa vsaj zaspala. Skoraj od vseh strani se poroča v delavskih listih o štrajkih, brez poselnosti in drugih neugodnostih, katere mora prenašati proletariat. Tudi v Waukeganu nismo pri tem nič na boljšem. Cukrarna, (tovarnica sladkorja), v kateri je bilo vpisanih okoli 700 delavcev, je za nedoločen čas odslavila skoraj vse delavce; v žičarni American Steel and Wire Co. se pa dela po pet, nekateri pa še celo samo po tri do štiri dni na teden. Kar je drugih tovarn, so pa tako majhne, da skoraj ne pridejo v poštev. Zatorej ne svetujem nikomur hoditi za delom v Waukegan. Kdor je prizadet s tem, da nima dela in se misli seliti v drug kraj, naj zaupa samo pravemu delavskemu listu, ali pa osebi, na katero se lahko zanesa.

Ne sedite pa na limanice brezvestnim agentom, kateri imajo oglase v listih, in to tudi v slovenskih, češ, da rabijo toliko in toliko delavcev, da je dobra plača in stalno delo. Nešteto krat se je že zgodilo, da so bili delavci zapeljani po takih "poštenjakih", da so prišli iz bede v še večjo bedo in iz suženjstva v še večje suženjstvo.

Kadar se bodo razmere zboljšale, ako se sploh bodo, bomo poročal.

J. Zakovšek.

Op. ur.: Poročajte tudi sicer pogostej!

Pozdrav!

Viriden, Ill., Aug. 22. 1913.

Dne 17. t. m. sem posetil naše vrle slovenske pevce v Springfield, Ill., kateri so imeli svoj piknik na Maple Str. Nelson farm. Kako se jim je piknik obnesel v finančnem oziru, mi ni čisto nič znano. Konstatirati pa zamorem da se je z moralnega ozira prav dobro obnesel. Prosta narava že sama ob sebi nudi človeku dokaj razvedrila, tem večji je pa užitek, ko je človek v družbi sebi enakomislečih ljudi, ki si skušajo v prosti naravi z raznoterimi šalji-vostmi osvežiti od vsakdanjih muk otrpni duh — razvedriti in osvežiti ga za nadaljnjo borbo obstanka in napredka. Še pred malo leti je vladala v Springfieldu med Slovenci popolna egiptovska tema. Toda največji mračnjaki še niso bili zadovoljni s tem; želeli so še več teme in nadvlade. Ustanovili so svojo cerkev, dobili "pastirja". Sila na eni strani je rodila protisilo na drugi strani, kakor vedno in povsod. Da so naši sodrugi zamogli konkurirati proti črni sili so si ustanovili soc. klub, v tem zopet organizirali pevski zbor in končno še godbeni oddelk. Kjer so posamezniki, povsod pomeni to za dotičnike velikansko požrtvovalnost. Toda česa vsega dobra volja in brezemne vztrajnosti ne premagata. V tej kratki dobi so se ti oddelki čudovito dobro izvežbali. Vso čast njim!

Videti je, da so si springfieldski sodrugi precej onih bomb osvojili, ki jih je bil prinesel dne 12. oktobra l. l. oni anarhist iz Ljubljane, proti kateremu so pozvali celo mestno upravo, da bi bili le prepričani razmetavati one duševne bombe v njih neposredni bližini in delokrogu. Ker ni bilo mogoče prepričati Kristanovega govora, se je "pastur" tako oplasil padajočih "bomb", da je kar pustil čredo na cedilu in zbežal. Gospod je bil vendar še toliko usmiljen, da črede ni razkropil, ko je pastirja udaril. Čreda si je preskrbela novega pastirja. Bati se pa je danes, da se gospod raztogoti, da udari pastirja in čredo razkropi.

Uverjeni bodimo, da se naši sodrugi ne bodo ozirali ne na levo ne na desno, marveč korakali po njim začetni poti napram svojem cilju. Sodrug! Kadar vas črnosuknež slučajno obišče, zalučajte mu v obraz: "Mi nismo čreda, ne potrebujemo pastirja!"

Preteklost je naša, a bodočnost je naša.

Na take in jednake izraze bodele imeli kmalu mir pred zdražbarji.

S. Kavčič.

CHISHOLM, MINN.

Nisem ravno posebno zmožen zlagati dopise, vendar Vam hočem, sodr. urednik Proletarca razodeti, kar me v srcu teži, v kakih razmerah živimo mi, tukajšnji delavci.

Kakor je že v navadi pri tukajšnjih rudnikih, se izve vselej s prvim dnem novega meseca, koliko je kdo v pretečenem mesecu zaslužil na svojem rekordnem prostoru za svoje trdo, mesečno delo.

Če se le ganeš, že čuješ med potoma razne pogovore o raznih plačah med fanti in možmi ter kako je bil ta ali oni opeharjen.

Tako sem naletel tudi jaz z dela domov gredoč na tak pogovor med več možmi.

Prvi pravi: "Jaz sem pa še dobro napravil na ta rekord, kakoršnega mi je dal od kare. Le to je vrag, ko mi ga zdaj noče plačati vsega, kar sem zaslužil pri tem delu."

Na to pritožbo omeni drugi: "Meni je pa delodajalec odtrgal zadnji mesec celih 40 c plače na vse posamezne "šihite". Potem sem ga pograbil, naj mi da to, kar mi je po svoji zmoti vzel. Obljubil mi je, da bo že prihodnji mesec dodal, kar mi zdaj manjka. Pa, glej ga spaka, kako se je zopet napravilo! Namesto, da bi mi bil ono nazaj dodal, kar mi je zadnji mesec odvzel, mi je še povrhu tega zopet ta mesec 6 centov plače na vse posamezne "šihite" odtrgal."

Tretji pa reče: "Vi ste že vsaj vsi na dobrem, ko ste že vsaj toliko naredili, ali mi, ko smo na celih 18 "šihotov" po celih 16 centov na vse posamezne "šihite" naredili — brez dolarja."

Eden izmed njih se pa vmeša: "Hm, bedaki! Zakaj ste mi pa po tako nesramni ceni delali na rekord". "Hm, — ja, saj smo ga v jami na našem delavskem prostoru vprašali, če nam bo plačal. Zdal nas je pa res plačal, kakor smo zaslužili. Res je, da se račun osemurno delo, a delamo le eno uro zase, ostalo pa vse za tiste, ki nič ne delajo, kakor se zdaj vidi."

Še več takih in enakih tukajšnjih slučajev bi Vam, sodr. urednik, lahko naštel, pa ti naj za danes zadostuje.

Delavci, učite se iz takih zgledov, kako zelo smo potrebni močne delavske organizacije.

Tukajšnji rud. rudar.

Marianna, Pa.

Spoštovani urednik!

Ni še dolgo tega, ko sem Vas nadlegoval. (Op. ur.: Nadlegujete me nikdar), pa zopet sem se namenil poročati o pikniku, katerega je imelo društvo "Slovenski Prijatelji", štev. 171, S. N. P. J. dne 17. avgusta t. l. Obenem je bila tudi slavnost razvija društvene zastave.

Slavnost je bila na svobodni-selnem podlagi. Udeležba je bila tako velika, da naše društvo v resnici ni take pričakovalo.

Udeležila so se društva S. A. P. P. D. štev. 8. in tudi S. S. P. Z. štev. 71. se je udeležilo spreveda s svojo društveno zastavo.

S svojima zastavama sta se udeležili tudi hrvatski društvi: "Kok Burg" in "Elsvort" in tako nam pripomogli do boljšega uspeha.

Omeniti hočem, da smo poklicali glavnega predsednika S. N. P. J. Jakoba Miklavčiča, ki nam je z veselimi besedami govoril o napredku našega slovenskega naroda in zavednega delavstva v Ameriki.

Sobrat, glavni predsednik nam je mislil napraviti še en govor, da bi nam razložil tudi še kaj o delavskih razmerah in o socializmu. Pa, — "Pihlerjev kevder" tega ni pripustil, ker je bilo preveč ječmenoveca v njem. Zato ni bilo mogoče sklicati shoda skupaj —!

Upam, dragi brat, da nam boš na razpolago, kadar Te bo klical naš socialistični klub št. 105.

Lepo se ti zahvaljujem v imenu našega društva S. N. P. J. štev. 171 za krasni govor. Zahvaljujem se tudi vsem gori omenjenim društvom za obilen obisk. Kadar bode te vi potrebovali kake pomoči, smo vam na razpolago.

H koncu pozdravljam vse zavodne delavce in delavke širom Amerike! Tebi, vrli delavski list "Proletarec", ki se vedno bojuje proti izkoriščevalnemu kapitalizmu, pa želim največ uspeha v Ameriki.

Frank Primožič.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 18. avgusta 1906.

Inkorporirana 12. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa.
Tajnik: ALOJZIJ BAYDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomožni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 3536 E. 80 St., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJAM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
FRAN TOMAŽIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73.
NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa.
ALJOZIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4, box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Uradno glasilo: PROLETAREC.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravi, edino potom Poštini; Expressni; ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opaziš družbeni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kako pomanjkljivosti, naj te nemudoma naznaniš urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA S. D. P. Z.

Premembe pri krajevnih društvih. Pristopli člani-ke k društvu:

"Zaveznik" šte. 3—Kajder Ivan, c. št. 4074; v prvi oddelku.

"Zavedni Slovenec" šte. 4—Mramor Franc, c. št. 4151; v prvi oddelku.

"Zvesti Bratje" šte. 6—Oblik Franc, c. št. 4028; v prvi oddelku.

"Jedinstvo" šte. 7—Božić Anton, c. št. 4101; v prvi oddelku.

"Planinski Raj" šte. 8—Zemljak Paul, c. št. 4146; Geršica Ivan, c. št. 4148; oboje v prvi oddelku.

"Zavedni Stajalec" šte. 9—Grabušnik Anton, c. št. 4021; v prvi oddelku.

"Zarja Svobode" šte. 11—Usnik Rozalija, c. št. 4112; v prvi oddelku.

Jerić Franc, c. št. 4027; v drugi oddelku.

"Večernica" šte. 13—Zalokar Andrej, c. št. 4034; Grodič Matija, c. št. 4115; Hlepar Pavel, c. št. 4116; Jamšek Ivan, c. št. 4117; Skoda Jozef, c. št. 4118; Vidmar Jurij, c. št. 4119; vsi v prvi oddelku.

Kerme Ivan, c. št. 4037; v drugi oddelku.

"Moj Dom" šte. 14—Verbanik Jurij, c. št. 4080; Stulac Jura, c. št. 4081; Tutin Franc, c. št. 4083; vsi v prvi oddelku.

"Slovani" šte. 15—Stalik Martin, c. št. 4075; Zupan Jozef, c. št. 4076; Beretin Silvester, c. št. 4077; Rubiz Ivan, c. št. 4078; vsi v prvi oddelku.

"Združeni Slovenec" šte. 19—Zupančič Alojzij, c. št. 4144; v prvi oddelku.

"Sokol" šte. 21—Selan Jozef, c. št. 4085; v prvi oddelku.

"Od Boja Do Zmaga" šte. 22—Čukajne Jozef, c. št. 4056; v prvi oddelku.

"Slovenski Bratje" šte. 23—Grohar Jozef, c. št. 4089; Šaubi Jozef, c. št. 4090; Egart Franc, c. št. 4091; vsi v prvi oddelku.

"Delavec" šte. 25—Bertiš Anton, c. št. 4155; v prvi oddelku.

"Smarnica" šte. 26—Tratnik Martin, c. št. 4138; Nagode Uršula, c. št. 4139; Pavlič Jozef, c. št. 4141; Tratnik Anton, c. št. 4142; vsi v prvi oddelku.

"Miroslav" šte. 27—Janković Franc, c. št. 4103; Smodej Matija, c. št. 4104; oboje v prvi oddelku.

"Jutrarnja Zarja" šte. 29—Babis Ana, c. št. 4134; Mamrak Ivan, c. št. 4135; oboje v prvi oddelku.

Babis Ana, c. št. 4133 v otroški oddelku.

"Trpin" šte. 30—Vene Alojzij, c. št. 4097; v prvi oddelku.

"Zeleni Vrt" šte. 32—Wurger Jozef, c. št. 4145; v prvi oddelku.

"Planinski Raj" šte. 35—Slave Anton, c. št. 4121; Gams Matija, c. št. 4122; Justin Franc, c. št. 4123; vsi v prvi oddelku.

"Zdravstveni" šte. 36—Moršnik Matija, c. št. 4152; Vidrih Andrej, c. št. 4153; oboje v prvi oddelku.

"Ljubljana" šte. 37—Omaha Gasp, c. št. 4131; v prvi oddelku.

Vavpotič Anton, c. št. 4132; v drugi oddelku.

"Orel" šte. 40—Ribič Valentin, c. št. 4026; v prvi oddelku.

Bogataj Franc, c. št. 3970; v drugi oddelku.

"Jutrarnja Zvezda" šte. 41—Mezgec Franc, c. št. 4136; Sila Josp, c. št. 4137; oboje v prvi oddelku.

"Mladi Slovenec" šte. 42—Adam Ivan, c. št. 4099; Grobar Ivan, c. št. 4100; Perovšek Franc, c. št. 4102; v prvi oddelku.

Jurman Jozef, c. št. 4098; v drugi oddelku.

"Mladi Dom" šte. 45—Hrešak Andrej, c. št. 4113; v prvi oddelku.

"Slovenski Bratje" šte. 47—Kanzins Eva, c. št. 4129; Obed Martin Pavel, c. št. 4128; Kanzins Silvester, c. št. 4130; vsi v drugi oddelku.

"Clevelandski Slovenec" šte. 49—Pink Jozija, c. št. 3962; v prvi oddelku.

Strle Franciška, c. št. 4143; v drugi oddelku.

"Proletarec" šte. 50—Kotzen Michael, c. št. 3668; v prvi oddelku.

"Delavec" šte. 51—Kučlar Matevž, c. št. 4088; v prvi oddelku.

"Karol Učekar" šte. 54—Boksiš Franc, c. št. 4031; v prvi oddelku.

"Skala" šte. 56—Baznik Anton, c. št. 4096; v prvi oddelku.

"Rudar" šte. 58—Misevich Alex, c. št. 4079; v prvi oddelku.

"Slovenski Fantje" šte. 59—Zdolček Ivan, c. št. 4125; Jurkovič Ivan, c. št. 4126; v drugi oddelku.

Bešek Ivan, c. št. 4127; v drugi oddelku.

"Moonrunski Trpin" šte. 60—Strmiljan Simon, c. št. 4093; Bogataj Franc, c. št. 4094; Krmel Matevž, c. št. 4095; v prvi oddelku.

Debevo Jozef, c. št. 4092; v drugi oddelku.

2250. Kusole Ivan, c. št. 2540. Kusole Josp, c. št. 2541. Bastko Jura, c. št. 2946. Golmis Franc, c. št. 1. Lorber Franc, c. št. 3539. Budič Franc, c. št. 3540. Frbežan Lovrene, c. št. 1. Rutar Luka, c. št. 3933. Dolgan Anton, c. št. 3932.
Štev. 55—Kerkov Franc, c. št. 2329. Kužnik Franc, c. št. 2641.
Štev. 56—Hapuš Franciška, c. št. 3289. Jevnik Ivan, c. št. 3192.
Štev. 60—Jelovec Ivan, c. št. 2619. Merlak Ivan, c. št. 3627. Sveto Anton, c. št. 4007.
Štev. 61—Talesman Martin, c. št. 3010.
Štev. 62—Pikiš Marija, c. št. 3206. Srpur Marija, c. št. 4041. Urbas Marija, c. št. 2797. Petrili Marija, c. št. 2890.
Štev. 64—Korber Al. c. št. 3402. Golob Al. c. št. 3715.
Štev. 65—Miklavčič Franc, c. št. 3218. Štev. 66—Sajovič Franc, c. št. 3349. Štev. 72—Pajinski John, c. št. 3361. Štev. 73—Skouran Pavel, c. št. 3972. Berila Ivan, c. št. 3971.

Člani člani-ke iz društva:

Štev. 2—Kovčič Franc, c. št. 56. Klepej Avgust, c. št. 162. Planinc Ivan, c. št. 1188. Gomilar Ivan, c. št. 329. Štev. 8—Košir Jozef, c. št. 1958. Tratnik Franc, c. št. 2205. Štev. 14—Granc Ivan, c. št. 1906. Stulac Jozef, c. št. 2369. Grm Ignac, c. št. 384. Štev. 19—Jakop Karol, c. št. 1591. Štev. 21—Burgat Alojzij, c. št. 419. Štev. 23—Cvetan Franc, c. št. 1621. Govekar Matevž, c. št. 2153. Cvetan Josp, c. št. 3682. Cvetan Jakob, c. št. 3678. Jane Franc, c. št. 3758. Novak Ivan, c. št. 2661. Štev. 30—Pavel Ignac, c. št. 3083. Štev. 38—Levička Karol, c. št. 1900. Štev. 41—Novak Josp, c. št. 2842. Udovc Franc, c. št. 2030. Mesojedec Franc, c. št. 1427. Štev. 49—Prhne Marija, c. št. 2077. Štev. 53—Pavlova Ivan, c. št. 3247. Raškovič Anton, c. št. 3628. Štev. 54—Felic Ivan, c. št. 2300. Veseliš Ivan, c. št. 3101. Sevec Alojzij, c. št. 3649. Štev. 5—Otoničar Franc, c. št. 2428.

Zopet sprejeti člani-ke v društvo.

Štev. 2—Plantariš Franc, c. št. 61. Gračner Ivan, c. št. 3818. Kukenberger Alojzij, c. št. 281. Kukenberger Ivan, c. št. 53. Štev. 5—Debevo Ivan, c. št. 2040. Turk Frank, c. št. 63. Štev. 7—Titar Franc, c. št. 2904. Štev. 11—Korošek Andrej, c. št. 352. Osaben Anton, c. št. 1199. Suhar Josp, c. št. 3125. Štev. 17—Grizel Anton, c. št. 440. Štev. 20—Jernovič Ivan, c. št. 3645. Štev. 22—Marinčič Ivan, c. št. 2061. Štev. 23—Stražar Franc, c. št. 1153. Štev. 28—Tulek Alojzij, c. št. 3827. Štev. 31—Lenarčič Matevž, c. št. 1819. Štev. 33—Rak Silvester, c. št. 1940. Klemenčič Jozef, c. št. 1941. Škeri Anton, c. št. 2269. Cirar Franc, c. št. 3505. Štev. 38—Zaje Franc, c. št. 3002. Štev. 41—Strajner Avgust, c. št. 3039. Gregorič Anton, c. št. 3718. Oleksien Peter, c. št. 3046. Juh Franc, c. št. 2199. Ferlan Ivan, c. št. 3120. Štev. 42—Žitnik Jozef, c. št. 1797. Jurman Andrej, c. št. 3199. Štev. 45—Lokaš Ivan, c. št. 1673. Lokaš Jozef, c. št. 2482. Lokaš Rudolf c. št. 2483. Štev. 49—Blatnik Marija, c. št. 2162. Hribar Marija, c. št. 2278. Pirk Marija, c. št. 2514. Epš Jofeta, c. št. 3696. Gregorič Terezija, c. št. 3696. Vitigaj Antonija, c. št. 3808. Plut Helena, c. št. 3311. Štev. 51—Plesnič Jurij, c. št. 1802. Štev. 54—Kuhar Ivan, c. št. 2829. Štev. 62—Dimnik Marija, c. št. 3438. Prašnikar Marija, c. št. 3016. Smok Marija, c. št. 2805. Želo Terezija, c. št. 2794. Gorenc Ana, c. št. 3015. Šitine Ana, c. št. 3967. Štev. 64—Hribnik Jozef, c. št. 3148.

Odstopli člani-ke od društva:

"Caven" šte. 57. Urh Ivan, c. št. 2588.

Izobčeni člani-ke iz društva:

"Bratoljub" šte. 64. Pfeifer Ivan, c. št. 3294.

Krajevnim društvom na znanje.

Vse iste bolniške podpore, katere nakaznice so prišle v glavni urad po 20em, se ne bodo nakazale poprej ko 1. septembra, t. i. to za deset dni in radi zaključka štirimesečnega računa.

Z bratskim pozdravom!

ALOJZIJ BAYDEK,

gl. tajnik S. D. P. Z.

Opomba. Vsa društva, ki imajo seje konec meseca so prošena, da kakor hitro mogoče pošljejo asecment v glavni urad, da bode tem pre, račun v javnosti.

FRANKLIN, KANSAS.

Dne 10. avgusta t. l. ob 3. uri popoldan je bila skupna seja franklinskih društev.

Seja se je udeležilo in zastopalo 5 društev, spadajočih k sledečim zvezam in enotam: S. N. P. J. št. 92. S. S. P. Z. št. 35. S. D. P. Z. št. 50. društ. sv. Barbare št. 44. A. S. B. P. D. št. 16.

Predsednikom skupne seja je bil izvoljen Alojzij Karlinger, zapisnikarjem pa Franc Vogel.

Seja se je sklicala radi združenja slovenskih podpornih organizacij v skupno celoto.

Vsa gori navedena društva so potom svojih uradnikov, zastopnikov in članov pripoznala neobhodno potrebo za združenje, kajti edino ta pot nas more rešiti krize, katere pride prej ali slej, ako ostanemo nezdruženi in razcepljeni. Ako se pa združimo v eno podporno organizacijo, nam je bodočnost zagotovljena, ker v združenju je moč!

To geslo velja povsod, pa naj bo na gospodarskem, političnem ali društvenem polju.

Nezdruženi in razcepljeni smo kakor suho pero na drevju. Ako pride le mala sapa, pa ga odnese.

Ako smo pa združeni, smo trdnost od skale. Skalo se lahko razstreli, a kdo, katere sila more premagati združeni narod in pa združeni proletarijat!

Kar nas je članov slovenskih organizacij, smo skoraj brez izjeme vsi proletarci.

Seveda je vmes nekoliko malih trgovcev, ki so pa vsi odvisni od delavskih rok.

Sklenilo se je nadalje, da se naj vpeljejo, ako pride do združitve, trije razredi za bolniško podporo in posmrtnino.

En razred pa naj bi bil samo za posmrtnino, kajti a tem, bi se dala prilika tudi starim članom, ali rojakom, da bi se lahko zavarovali samo za posmrtnino. Na ta način bi bili potem 4. razredi.

Nadalje se je tudi sklenilo, da naj bode enakopravnost pri pristopu, kakor tudi pri mesečnini, ne oziroma se, ako je član star 16 ali pa 45 let.

Naše geslo naj bode: "Vsi za enega, eden za vse!" Edino to nas lahko privede do prave združitve.

Sklenilo se je tudi, naj se postavi bodoči združeni organizaciji popolnoma novo ime kojega naj potrdi večina skupnih glasov pri splošnem glasovanju.

Novo ime, kakor tudi ves preustroj je pa potreben radi napadanja od strani nekaterih bistrih glav po nazadnjaških časopisih.

Sklenilo se je tudi, da se apelira na delegate, kakor tudi na glavne uradnike S. S. P. Z., da ti po svoji najboljši moči delujejo na konvenciji, ki se prične 8. septembra t. l. v Milwaukee, Wis. — vsi skupno — za združitve!

Ravnatoka delegatje in glavni uradniki dr. sv. Barbare! Ko boste zborovali v Pittsburgu, Pa., delujte složno za združitve!

Versko, kakor tudi politično prepričanje naj ostane do združitve popolnoma na strani. Kadar bomo združeni, naj pa večina odloča.

K sklepu seja je apelirala pet franklinških različnih društev v dr. Kans. potom svojih uradnikov in zastopnikov ter članov na vse sobrate širom "Združenih držav" da delujejo za združenje slovenskih podpornih organizacij v eno skupno celoto, koja bode ponos in steber slovenskega naroda v Ameriki. Potem bodo naši potomci lahko rekli: "Čast našim očetom! Storiši so, kolikor jim je bilo moč storiti tiste burne čase."

Pozdrav na vse člane različnih slovenskih organizacij!

Delujmo za združitve!

Za skupno sejo franklinških društev v dr. Kansas:

Louis Karlinger, predsednik,

Franc Vogel, zapisnikar.

Odmev iz Pennsilvanije!

Somerset Co.:

Vest premogarskih baronov se še ni omeščala. — Delavska zaveza postaja momentalno sigurnejša in trdnjša. — Pretečeni teden je po tukašnjem County-u govoril soc. govornik W. J. Parker. Shodi so bili dobro obiskani, za kar se pričakuje tudi mnogo sadu!

Dne 23. avgusta je priredilo dr. "Karol Učekar" na Rockwood piknik. Piknik je bil dobro obiskan. Udeležilo se je precejšnje število članov iz Casarreta od dr. Zvesti Bratje, šte. 6. Sobrat Ant. Kočevar je pozdravil navzoče s primernim govorom. Po daljšem odmoru povzame besedo sohr. St. Zabrie. Njegova izvajanja so odkrila korupcijo in okrutnost W. wigginskega in michiganskega štrajka. Izvajal je, da so kapitalisti in njih otroci surovi, brezčutno leni in nečestiti, da so oni najupornejši zajedalci civilizacije, so stvaritelj sovražstva med razredi in masami. Na tisoče delavcev preživlja po enega takega postopača, a oni (delavci) dobijo za vse komaj najpotrebnejše, da se preživijo. — Kapitalisti pomnožijo v svoji potratnosti draginjo živilom in drugim potrebščinam. Oni hočejo pogubiti nas (delavce), ki to spoznavamo itd.

Ob sklepu govora je apeliral na navzoče, da naj vsakdo prispeva po močnosti za agitatorični fond michiganskim slovenskim štrajkarjem. Nabralo se je \$5.55. Prišrna hvala vsem, Tebi, sohr. Zabrie pa naprej, da bomo kmalu slavili naš neodvisni delavski praznik, ki bo oznanjal vseljone delavstvu širom sveta — enakopravnost, bratstvo in svobodo!

Za soc. revolucijo!

Poročevalec.

— O stavkokažih. Neki london-ski sodnik je dejal o priliki stavkovnega procesa o stavkokažih sledeče: "Za organizirane delavce je stavkokaž prav to, kakor izdajalec za svojo domovino in čeprav sta morda oba v težkih časih koristna eni stranki, ju zaničuje vsakdo, ko zaviada mir. Stavkokaž je zadnji ki bi pomagal drugemu, ampak prvi, ki zahteva pomoč; vendar ne dela nikdar prav varno. Gleda le na svojo korist, ne vidi pa preko najbližjih dni v bodočnost; ali za denar in brezčasno pohvalo izda svoje prijatelje, svojo družbo, svoje deželo. Skratka: Stavkokaž je izdajalec, ki najprej proda svoje tovariše in ki ga pozneje proda njegov de-dolajalec, končno ga pa zaničuje-ta in sovražita obe stranki; on je sam svoj sovražnik, sovražnik sedanjosti in bodoče družbe."

Gospod pl. Gerlach piše o stavkokažih v listu "Welt am Montag" sledeče: "Stavkokaži so z redkimi izjemami izvržek delavstva. Vsem zavednim delavcem so stavkokaži — te hijene na bojišču dela — element, ki ga zaničujejo. Mnogo stavkokažov po poklicu dela le takrat, če s svojim delom postanejo izdajice delavstva. Drugače se izogibljajo dela v velikem kolobarju in so navadno nasilneži. Kljub temu so ljubljenci podjetniških "šarfmaherjev" in policije."

— Kapitalistični družabni red.

V peklu živi dandanes pretežna večina ljudi, le žal, da se marsikdo niti tega ne zaveda. Ne ve, da je nakovalo, po katerem neusmiljeno udarja kapitalistično kladivo, dokler se ne zgrudi. Ne le delavec, tudi proletarska žena in proletarski otroci so obsojeni v današnji družbi na neopretrgano trpljenje. Da bi se hoteli uglobiti ljudje ki se dandanes širokoustijo po shodih, da so "ljudski" zastopniki in ki gredo v vlado čez drn in strn, v knjigo, ki jo je izdal duhovni statistični urad o otroškem delu na Avstrijskem in o kateri smo v Proletarcu že poročali, tedaj bi jih morala pograbiti sveta jeza nad vlado, ki pripušča, da gara za bore vinarje ena tretjina vseh šoloobveznih otrok na Avstrijskem v prostem času in da tako hirajo in propadajo na duši in telesu. A ne jeza, ki bi se ohladila s puhlimi resolucijami, ampak jeza, ki ne bi ponehala, dokler ne uredi vlada najvažnejše socialne zadeve in dokler ne prepove kratkoma vsako delo in izkoriščanje otrok. Ni dovolj, da živi avstrijski proletarijat v taki bedi, da morajo proletarski starši prikrajševati že itak pičlo izobrazbo svojih otrok s tem, da jih pri-siljeni in neradi gonijo na pre-zgodnje delo, še celo otrok, ki ni-šo še godni za šolo, morajo mučiti z delom. In že omenjene knjige, naj navedemo le tri primere, ki jasno dokazujejo, da je življenje proletarskih družin v kapitalistični družbi in državi res pekel. O delu otrok, ki se ne obiskujejo šolskega pouka, pravi uradni iz-kaz: "Na uvodnem mestu smo že omenili, da zaostajajo otroci, ki delajo, duševno in telesno, tedaj velja to še vse bolj o otrocih v predšolski dobi. Učitelj v 1. razredu ima s takimi otroci najtežavnejše delo. Prvi čas ne more začeti z njimi prav ničesar: boječ so, ker niso nikdar občevali z drugimi otroci, govoriti skoraj ne zna-jo, ker starši ne govorijo z njimi drugače kakor pri opoldanskem odmoru in ob nedeljah." — "Pri delovanju škatic je lesenih tresk pomagajo že štiriletni otroci, kar upliva na zdravje skrajno slabo. Otroci sede ure in ure pri duhomornem delu, dostikrat po-zno v noč v zatohlih izbah, ob ne-zadosti razsvetljavi. Posledica tega je skrajno slab spomin." — "S prav malimi izjemami morajo otroci v predšolski dobi šivati vol-nene gumbe. Tudi druga dela o-pravljajo doma in na polju. Vsa-ko lahko opazuje, da priganjajo otroke na deko s hudimi pogledi in z besed niaa rdmz enupelviš in z besedami in v udarci. Ako o-pozarjamo starše, da učinkuje de-lo otrok slabo na njihovo telo in njihov duh, tedaj nam odgovor-jajo: "Moramo jih priganjati, drugače pomrjejo od gladi". De-lo v predšolski dobi se mora od-praviti." — Upamo, da zadostu-jejo ti primeri in da si vsakdo lahko ustvari sliko o grozni bedi avstrijskih proletarskih otrok in

letarske otroke, ne bo kapitalistič-na družba odpravila nikdar. Še le socialistična družba bo pripra-vila otrokom življenje, o kakrš-nem sanjajo dandanes ljudje, ki bi ustvarili radi otrokom paradiž na zemlji.

— Mednarodna reforma socialističnih mladinskih organizacij. V Bazileji je bila mednarodna konference socialističnih organizacij. Konferenco je sklicalo centralno vodstvo mladinskih socialno-demokratskih švicarskih organiza-cij. Na konferenco so odposlale zastopnike mladinske organizacije iz nemške in francoske Švice, Alzaije, Lorene, Badna, Vitem-berškega in Avstrije.

— Družabni red. Dober, vzoren, neprečeliv je današnji družabni red.

Eni delajo, drugi uživajo — to je vendar red. Kakšen nered bi nastal, če bi hoteli nankrat vsi ljudje delati, ali vsi ljudje le uživati! Tako je pa "višja moč" vse lepo organizirala in razdelila delo in užitek. Na do-smrtno delo so obsojeni proletar-ci, na do-smrtno uživanje posedu-joči stanovi. Če proletarec ne mo-re več delati, tedaj je zanj čas, da izgine s sveta, da pogled na njegovo izmognano telo ne žali estetičnega čuta mogotev tega sveta. Kadar si dal zadnjo trohi-co svoje moči, potem leži za plot in čakaj, da pride smrt; čemu ka-liš torej "družabni red", ki je urejen samo za ti dve vrsti lju-di? Da današnja družba ne more dostojno preskrbeti starih ljudi, kaže naslednje: Policija v Mila-nu je pred kratkim našla na cesti staro, obnemoglo ženo, ki ni mogla nikamor več. Pogljali so jo v urad in tam

PROLETAREC

LIST ZA INTERES DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo
leto, 1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50
za celo leto, \$1.25 za pol leta.
Opomba: Pri spremembi imena
in pošte mora biti izplačano.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workers Publishing Company
Chicago, Illinois.Glasilo Slovenske organizacije
Jugosl. socialistične Zveze v
Ameriki.Subscription rates: United States and
Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half
year. Foreign countries \$2.50 a year,
\$1.25 for half year.
Advertising Rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

(Nadaljevanje s prve strani 4.
kolone.)

Plačilni čeki — kaj govore!

"Miners' Bulletin", katerega izdaja unija v Calumetu od časa do časa sedaj, ko traja stavk, ima zanimivo statistiko glede rudarskih plač, kakršne so bile pred štrajkom. Tako n. pr. je družba Copper Range Consolidated izplačala v dec. 1912 za 31½ dneva \$60.55, odračunanih \$16.00 za zdravnik, ostalo \$44.55. Za 24 dni v feb. t. l. \$26.64; drugemu za 24 dni \$24.00 — dolar na dan! — Za 23 dni v nov. 1912 \$57.50, odračunane \$33.50 všteti račun za bolnišnico, ostalo \$24.00 za cel mesec za družino s petimi otroci!

Wolverine Copper Mining Co. je izplačala za 25 dni \$58.38, za 24 dni \$53.68, za 23 dni \$52.40, za 22 dni \$48.25, za 26 dni \$57.20, za 25 dni (1909) \$55.85, za 26 dni (1911) \$54.00, za 27 dni (1912) \$54.65, za 26½ dneva (1913) \$59.57, za 28½ dneva (april 1913) \$64.74.

Iz teh števil je razvidno, da je družba plačevala rudarje kakor se ji je poljubilo in da delavci ni nikdar znal, koliko ima dobili, dokler ni prejel. Za 26 dni je enkrat plačala \$57.20, drugič \$54.65 in v tretjem slučaju \$59.57 za eno in isto delo.

Te številke govore dovolj jasno, zakaj so šli rudarji v bakrenem okrožju na štrajk in zakaj morajo zmagati. Ali naj take plače zadostujejo rudarjem z ženami in otroci za dostojno življenje? Kje za boga svetega! Rudarji, ki kopljejo baker v Montani, so za delo iste vrste plačani po \$3.50 do \$4.50 dnevno. Inženirji in kurjači v Calumetu in okolici dobe od \$55 do 70 mesečno, med tem ko imajo inženirji in kurjači v Butte, Mont. za delo iste kakovosti po 124.50 na mesec. Ali so delavci v bakrenem okrožju manj vredni, kot njihovi bratje v Montani? Zakaj so rudarji v Montani boljše plačani? Odgovor: Zato, ker so dobro organizirani in ker so prisilili ondotne kralje bakra, da so ugodili njih zahtevam. Te močnejše stavke tudi rudarji v Michigani in sedanj štrajk je prvi korak k temu. Delavstvo cele Amerike mora stati na strani stavkarjev, da dobi, kar zahtevajo v svojem pravičnem boju.

Koliko imajo plače baroni bakra.

V gornji vrstici smo povedali, kakšne plače dobijo rudarji, ki opravljajo najtežja dela in ki v resnici ustvarjajo vse bogastvo, kar ga nudi bogata mati priroda v globokih zemeljskih plasteh gornjega Michigana. V naslednjih vrsticah hočemo pa navesti nekaj števil glede plač, ki jih dobivajo prve glave mogočnega Calumet & Hecla družbe. Zpomnimo si, da te velike glave ne opravljajo nobenega dela, to se pravi produktivnega dela v rudnikih, temveč vsi razen enega stanujejo v sijajnih palačah v Bostonu, vozijo se v avtomobilih in hodijo na počitnice v London ali Pariz. To so:

Q. A. Shaw, predsed.	\$100.000
R. L. Agassiz, podpred.	50.000
James McNaughton, 2gi podpredsednik	25.000
Q. A. Shaw, direktor	20.000
F. L. Higginson, direktor	20.000
W. Hunniford, direktor	20.000
R. L. Agassiz, direktor	20.000

J. McNaughton, direktor	20.000
G. A. Flagg, tajnik-blag.	20.000
W. C. Smith, pom. tajnik	10.000
James McNaughton, glav. manager	40.000
E. B. Levitt, pom. inženir	25.000

Skupaj.....\$370.000

To so letne plaše. Sedaj pa računajte koliko pride na mesec in koliko na dan. Vsekakor pride več kot pa dolar ali poldrugi dolar, kar povprečno dobijo rudarji kakor je razvidno iz gornjih števil. Kakor kaže gornja tabela, ima Jim McNaughton tri letne plače, kot drugi podpredsednik dobi \$25.000, kot direktor dobi \$20.000 in kot glavni poslovodja ali manager dobi pa \$40.000 na leto. To znaša skupaj \$85.000! Lepa svotica, kaj! Poleg tega pa dobi car McNaughton še letnih \$35.000 za opravljanje "dela", iste kapacitete v rudniških podjetjih, ki so podrejena Calumet & Hecla družbi. Skupaj \$120.000 na leto! Med tem ko mora navadni rudar biti zadovoljen s 600 do 700 dolarji na leto — in povprečno ne dobi več — ima Mr. James McNaughton 120 tisočakov! To so številke, ki govore za štrajk. Številke, ki vprijeti o izkoriščanju, izsesavanju, tlačanju in sistematičnem ubijanju delavcev, tistih delavcev, ki omogočajo gor navedenim gospodom kapitalistom v Bostonu ogromne tisočake poleg masne dividende, a sami nimajo niti toliko, da bi dostojno preživeli svoje družine. Ali ni to krivica, če je sploh kje krivica? Ali je to krivica ali bi pa bila krivica, če bi rudniki postali kolektivna lastnina ljudstva kakor zahteva socializem? Ali je to pravica, da rudar, kateri se muči za žive in mrtve in v nevarnosti za lastno življenje ustvarja milione, dobi le poldrugi dolar na dan, med tem ko postopa kot gori našeti, ki ne dela nič koristnega za družbo, dobi od deset do sto tisočakov na leto? Pomislite, rudarji, ali je to pravica? Gotovo ni! Ali ni potem pravično, kar zahtevamo socialisti, da rudniki in vsa proizvodna sredstva postanejo lastnina vseh in da koristi od teh naj imajo le tisti, ki proizvajajo bogastvo, vsak po svojem delu? Če ni to pravična zahteva, če ni to človeška zahteva — potem, ni pravično, da človek živi na svetu! — Rudarji! Naprej! Štrajkajte! Štrajkajte! Štrajkajte! In kadar dobite štrajk — zaštrajkajte na političnem polju. Napovejte štrajk republikancem, demokratom in drugim kapitalističnim ličnikom. Vstopite v socialistično stranko in glasujte za socialiste!

Brutalni miličarji.

Iz zapriseženih izjav, ki jih navaja "Miners' Bulletin", je razvidno, da miličarji, kolikor jih je še ostalo, počenjajo nad mirni ljudmi take brutalnosti, da se mora zgrazati tudi divjak. Glede umora Louis Tiljana in Stefana Patrich v Painesdale je sedaj dokazana stvar, da sta bila umorjena brez vsakega vzroka, popolnoma po nedolžnem od newyorških tolovajev, ki jih je importiral šerif Cruse. Nadalje so vojakji in newyorški tolovaji izvršili sledeče brutalnosti: Mary Pulkkinen, 53letna žena finskega rudarja, izjavlja pod prisogo, da so jo napadli vojakji na poti med Copper City in Kearsage in jo silili, da mora z njimi v hosto. Imeli so seboj polne steklenice žganja in jo silili piti. Eden vojakov ji je ponujal denar. Žena je vpila na ves glas in to jo je rešilo iz rok surovih barab. Frank Pavlin, slovenski stavkar, je videl, kako so štirje vojakji vlekli po Oak cesti v Calumetu V. Knežiča in eden vojakov ga je z revolverjem tolkel po glavi. Viktor Ozanič je bil aretiran na javni cesti in odveden v okrožno ječo v Houghtonu. Tam so ga deputiji tolkli po glavi, suvali v rebra in držali so ga 24 ur v zaporu ne da bi bil kaj zakrivil. — Paul Špehar, mestni stražnik v Red Jacketu, izjavlja pod prisogo, da je zalotil tolpo vojakov ob dveh zjutraj v Sheavom hlevu na Oak cesti, kjer so imeli dve mladi deklici. Špehar jim je iztrgal eno deklico in jo odpeljal v zapor; ko se je povrnil po drugo, so vojakji med tem pobegnili z deklico neznanu kam.

Lahko bi še našli nebroj sličnih dogodkov, ki jih povzročajo brutalni in bestialni miličarji nad mirnimi ljudmi, zlasti

nad ženstvom in deo v Calumetu in okolici. Ti dogodki osvetljujejo dovolj, kakšnih hudodelskih sredstev se poslužujejo baroni bakra, da bi uničili stavko.

Vojaki spremljajo stavkarske obhode. — Ženske govore na shodih.

Calumet, Mich., 30. avgusta. — (Pos. por. Proletarec.) — Stavka teče naprej. Rudarji-štrajkarji so čimdalje bolj navdušeni in stojijo kakor skala za svoje pravice. Obhodi in shodi stavkarjev se vrše malone vsak dan. Zgodaj zjutraj korakamo okoli rudnikov in z nami gredo naše žene in otroci. Žene nosijo zastave. Zgodilo se pa je nekaj novega. Sedaj korakajo z nami tudi vojakji, dasi nepovabljeni. Kakor hitro opazijo, da smo na "marchu", alarmirajo vojaštvo. Ena četa gre pred in druga za nami. Tiste, ki marširajo pred nami, pa večkrat dobro potegnemo za nos. Na mnogih krajih gredo vojakji naprej misleči, da gremo mi za njimi, toda ženske, ki navadno korakajo na čelu stavkarjev, urno zavijejo po drugi cesti in vojakji pred nami morajo teči za nami kot besni, da zopet pridejo pred nas. Tako smo jim zmešali štreno 28. avgusta, tako da so morali — bili so na konjih — skakati po "tajzih" in "relah" naokrog, da so nas dohiteli. Takrat sem se spomnil na Jakata Strigla, kateri, kakor čujem, hodi po "tajzih". Ko bi saj on bil tukaj in če bi videl ta dirindaj, bi počil od smeha. Ženske, ki nosijo pred nami zastave, se vsakikrat na ves glas smejejo, kadar zmešajo štreno vojakom, vriskajo in ploskajo, da po vsem mestu odmeva. Ko so nas enega jutro opazile Waddelove barabe, da gremo na march, odfrčale so hitro v avtomobil — z njimi se vozi tudi podsuperintendent — od rudnika do rudnika in zbrali so skupaj skebe, kar jih imajo in preoblečene v delavno obliko ter s svetilkami na njih propalnih bučah so nam jih predstavili ob cesti misleči, da nam bodo s tem odvzeli pogum. Ampak grdo so se zmotili. Še blamirali so se. Vseh skebov so nabrali okoli 40. Ko smo mi korakali mimo njih in njihovih bossov, pričeli smo se od srca smejeti in briti norec iz njih. Povpraševali smo drug drugega, tako da so nas bossoje lahko slišali: "Kje je onih tisoč in dva tisoč skebov, ki jih vedno naštevajo kapitalistični listi? Ali je to vse, kar morete pokazati?"

Po končanem obhodu smo šli v italijansko dvorano. Organizator Strizič je predlagal, da naj danes govore ženske v raznih jezikih, kar smo z aplavzom odobrili. V slovenskem jeziku sta govorili Ana Klemene in Katarina Junko. Mrs. Klemene je priporočala ženskam, da naj se potrudijo z vsemi močmi in pomagajo možem v tej bitki do zmage, kajti zmaga bo koristila tudi ženam in otrokom. Ako propadejo možje, propade bodo tudi njih žene in otroci. Zatem stopi na oder Mrs. Junko in pravi: "Draga sestre in bratje! Kapitalisti in njih blapci na vse načine bluffajo in lažejo nam ženskam, da bi svoje moke pregovorile od štrajka. In ko so uvideli, da to nič ne pomaga, pričeli so nam lagati, da je unija preveč socialistična in brezverska. Znano vam je, da še noben govornik, odkar traja stavka, ni delal propagande za socializem in da do danes smo — žalibože — v večini še zelo malo seznanjeni s socializmom v bakrenem okrožju. Dobro bi pa bilo, da se enkrat seznanimo s socializmom. Ako bi vi moške, ki imate volilno pravico, volili kandidat delavske stranke, ne pa kapitalističnih kandidatov — republikancev in demokratov — bi danes ne sedel na guvernerskem stolec demokrat Ferris in na šerifovem stolečku republikanec Cruse, ki sta importirala semkaj v naše mirno mesto vojakje in barabe iz New Yorka, ki vas sedaj streljajo in preganjajo, ko se borite za svoje pravice."

Govorile so še druge ženske v raznih jezikih. Sledili so jim organizator Strizič, Šavs in en Poljak. Zvečer ob sedmih smo pa imeli unijsko plesno veselico in plesali smo, da se je vse kadilo, samo namesto ječmenovega smo pili vodo, vsled česar se je delal v dvorani večji prah. Škoda, da ni prišel na ta naš ples — Jaka Strigelj. To pa radi tega, da bi bil videl našega organizatorja Fr. Šavs, kako si je izbral samo mlajša dekleta in vrtel se nekaj časa po amerikansko, a nekaj časa pa po starokrajsko. Dekleta ga imajo menda res bolj rada od mene. Zdravi!

Stavkar.

ZADNJA VEST!

Ravnokar je došel glavni zvezi telegram od predsednika Moyera, da so bili včeraj v Calumetu veliki izgredi! Vojaki so streljali! Ena deklica je ubita!

AGITATORIČEN FOND

za pošiljatev Proletarca med štrajkujoče rudarje v Calumet, Mich. so darovali sledeči:

Fr. Primožič, Barton, O.	\$1.00
M. Barich Walkesville, Mo.	25
Jug. soc. klub šte. 83.	5.00
Jug. soc. klub šte. 119	5.00
Jug. soc. klub šte. 5	5.00
Jug. soc. klub šte. 116	2.00

Nabrano na pikniku v Rock-

wood, Pa.

John Kočvar, 25 e; Step. Zabrie,	25 e; Ant. Semič, 25 e; Ant. Hoče-
var, 25 e; Alojzij Telič, 25 e; Tony	Kralj, 25 e; Ant. Čuk, 25 e; Frank
Sukek, 25 e; Smuk čez breg, 25 e;	John Kralj, 35 e; Joe Ule, 25 e; J.
Jernejčič, 25 e; Matija Kočvar,	65 e; John Milavec, 25 e; Anton
Brežič, 50 e; Joe Grabrenja, 25 e;	Ant. Vidmar, 10 e; Jer. Hočvar
10 e; Miha Hočvar, 10 e; Mary	Čuk, 10 e; Ivana Martinčič, 10 e;
Mary Ule, 10 e; Terezija Jernejčič	10 e; Joe Tomec, 20 e; Matija Pal-
čič, 25 e; Neimenovan 5 e.	

Skupaj\$5.55

V blag dne 23. avg. t. l. \$4.00

Skupaj\$27.80

Stroški:

650 istisov šte. 311\$6.10

Nabava klisejev5.00

Skupaj\$11.10

V blag. dne 30. avg. t. l.\$17.10

Jos. Erjavce-ov obrambni fond

izkazano v šte. 310\$6.00

Fr. Krže, Chicago, Ill.1.00

Skupaj\$7.00

Sodrug!

Vsled štrajka rudarjev v Calumetu in okolici se nudi posebna prilika za našo agitacijo med rudarji-štrajkarji. Potrebno je v tem boju med delom in kapitalom delavce privedi do spoznanja, da leži njih moč nad nenasitnimi baroni rudnikov edino v solidarnosti — v skupnem nastopu. Zato je nujno, da se izdajo posebne brgurnice in da se pošilja vsak teden med štrajkujoče rudarje nekaj sto iztisov Proletarca.

Da se pokrijejo stroški za to agitacijo, je treba splošne gnotne pomoči. Vsled tega je jugosl. soc. klub št. 1 v Chicagi, na seji dne 26. t. m. sklenil, apelirati na vse jugosl. soc. klube, da pošiljajo v ta namen prostovoljne prispevke za agitatoričen fond.

Sodrug! Boj rudarjev v Michigani je naš boj, zmaga štrajkarjev je naša delavska zmaga; izguba štrajka je izguba celega delavskega razreda. Pomagajmo štrajkarjem s tem, da jim preskrbimo dovolj poučnih knjižic in lista Proletarca.

Prispevke je pošiljati tajništvu J. S. Z. 111 N. Market St. ali pa upravništvu Proletarca.

Waukegan, Ill.

Naznanje članom socialističnega kluba, šte. 45 Waukegan, Ill., da smo zaključili na redni mesečni seji dne 31. avgusta, da se znaneprevršita dve seji na mesec in sicer drugo in zadnjo nedeljo v mesecu. Dolžnost me večje opozarjati člana, naj zahajajo bolj redno k sejam, naj bolj redno plačujejo mesečne prispevke in pridejo pravočasno na sejo. S tem bo lepši red in boljše klubov napredek.

J. Zakovšek, tajnik.

Chisholm, Minn.

OBJAVA

Jugosl. Soc. Uduženje v Chisholm, Minn., obdržati če svojo redovno mesečno skupščino dne 7. septembra, točno u 9 sati prijeto podne v dvorani Frank Medveda (up stars). Pošto imamo na dnevnem redu više važnih stvari, kao i o stalnom organizatorju "Saveza", potrebna je prisutnost svih drugova!

Vaš za pobjedu u borbi!

M. Muvin, tajnik.

Glasilo hrvatskih socialistov je "Radnička Straža", 1830 South Centre Ave., srbskih sodrugov pa "Narodni Glas", 2316 Clybourn Ave., Chicago. Prvi stane \$2.00, drugi pa \$1.00 za celo leto.

Nadaljevanje s prve strani šeste kolone:

nej paradi in z mnogimi zastavami smo korakali po vseh večjih ulicah Lauriuma in Red Jacketa. Mogočno so po tlakovanih mestnih ulicah odmevali koraki tisočeri mož, žena in deec. McNaughton je skrivaj skozi okno opazoval mednarodno harmonijo in solidarnost delavcev. Molče smo korakali. Ampak naš molk je bil kapitalistom glasan krik, da je za vedno zatonilo brezmejno izkoriščanje rudarjev v bakrenem okrožju. Po obhodu smo šli v dvorane. Za Slovence in Hrvate je bila "Talijanska dvorana" kjer smo se seveda zopet nekoliko pomenili.

Mnogo sitnosti so delali šerifi in vojakji "piketom" kateri so hodili zjutraj zgodaj na stražopaziti na skebe. Vedno so jih potali, suvali in tudi pretepali. Da se temu odpomore, smo si tudi mi izmislili nekaj novega. Sedaj ne hodijo več zjutraj na stražo v malih grupah, pač pa se zberemo vsi skupaj, ter z ženskami na čelu in z vihrajočimi zastavami ponosno korakamo po mestnih ulicah in vseh bližnjih naselbinah. Zastavonoša za ženske je velika in močna sestra Ana Klemene, katera nosi veliko ameriško zastavo z eno roko. Sestra Klemene je nekaterim članom SNPJ, dobro poznana, ker je bila delegatkinja na milwauške konvenciji. Na koncu ženskega oddelka pa zopet nosi nekoliko manjšo zastavo sestra Katarina Junko, soproga našega znanega brata Leo Junko. Vešele je gledati, kako pri teh jutranjih paradah leta vojaštvo za nami. Ampak ženske jih znajo imenitno voditi za nos. Vojaki se nastavijo po tistih vogalih koder mislijo, da bodejo mi "marčadi". Ali hudo mušne ženske jo nalašč zavijejo drugam — in vojakji morajo zopet teti za nami. Po končanem obhodu se vselej spidemo v "Talijanske dvorane" da se nekoliko pomenimo. Da pa ne boste mislili, da samo "marčamo", naj vam pojasnim, da tudi — plešemo. Dne 28. avgusta smo imeli unijski ples v "Talijanski dvorani", kjer so igrali hrvatski tamburaši. Dvorana je bila seveda premajhna. Mene so Slovence in Hrvatice učile plesati. Na starost se pa človek res vsega privadi. To boste zjeli, kadar pridem v Chicago, — ker bodem znal tako fino plesati. Sedaj sem še seveda neroden, kot indijski slon, ampak ženske me tolažijo, da bode že bolje. — Kdor ne zna plesati, naj pride na Calumet!

29. avgusta smo imeli shod na Dodgeville. Udeležba je bila velikalaska. Prišli so štrajkarji iz Hancock, Houghton, Junior Town, Painesdale, Trimountain, Copper Range, Baltie, Atlantic itd. Zborovali smo seveda v hosti, ker za tako množino ljudi se težko dobi dovolj prostorno dvorano. Govorniki so imeli le kratko odmerjeni čas, ker jih je bilo dosti. Slovence in Hrvatje bi bili radi videli, da bi ostal par dni na "South Range" za kar mislim, da jim kmalu estrečem. Štrajkarji na "South Range" se dobro drže, posebno se postavijo Slovence in Hrvatice na "piket line". Gorje skebu ako ga dobe v roke.

Danes popoldan, avgust 31. bomo zopet imeli ogromno parad na Calumetu. Odkorakali bomo izpred unijskega stana v "Palestro", kjer bode glavni govornik Charles Moyer, predsednik od "Western Federation of Miners". Moyer je ravno danes prišel med nas. O shodu vam poročam prihodnjic — seveda ako mi bode dopuščal čas.

Kakor vidite, ni nobene nevarnosti, da bi izgubili štrajk. Obzaložnja vredni so tisti jugoslovanski delavci, kateri so se dali zapeljati v skebarijo. Skazili so si celo svoje življenje. Skebje so najslabši izmečki človeške družbe. Pri belem dnevu imajo klubke potegnene na oči, ter si poštemu delavcu ne upajo pogledati v obraz. Mar je to kakšno življenje? Zato skebarijo, kolikor jo je sedaj v bakrenem okrožju, so pred vsem odgovorni tukajšnji duhovniki. Ako bi duhovniki v cerkvi ljudstvo podučili, da naj gre v unijo in nikar ne skebati — potem bi gotovo

tudi ne bilo skebov. Tukaj je pa ravno nasprotno. Duhovniki se "deputy šerifi" ter nosijo "zvezde". Hrvatje pripovedujejo, da je njihov "gospud" v cerkvi oznanil, da kateri hoče, naj gre delati. Ni čudno, ako ljudje nečejo več hoditi v cerkev in da so cerkve skoro popolnoma prazne. Hrvatski "pop" Medin se je tudi izrazil, da ne bode nobenega štrajkarja več pokopal, v slučaju, da zopet katerega ubijejo kapitalistični beriči. To seveda nas enostavno nič ne skrbi. Vsakega štrajkarja, kateri bode ubit od importiranih kapitalističnih morilec, bomo pokopali mi z vse mi častmi in ogromno udeležbo kakoršno zasluži junak, kateri je padel za delavske pravice in za preobrat človeške družbe — na industrielnem polju.

ŠAVS.

LASTNIKOM IN URÉDNIKOM OKOLI "GLASNIKA" V PRIJAZNO POJASNILO.

V zadnjem št. "Glasnika" je bila sledeča notica. "Socialisti Šavs: Le napadaj in hujskaj čez nas, kolikor hočeš, saj vemo, da ti je več za tvojo socialistično propagando kot pa za dobrobit delavstva, dasiravno trdiš nasprotno. To je že veliko naših rojakov spoznalo, ker brez vsakega povoda napadati, mesto stvarno delavcem kazati pot k zmagi, se pač ne pravi drugak kot hujskati. Če misliš, da nam bodeš kaj s tem škodil, se motiš in za tvoja napadanja damo toliko kot za pisčav oreh."

Tako torej piše "Glasnik" pri katerem ima glavno besedo "deputy šerif" župnik Luka Klopčič. Da ne bodejo politični in industrielni otroci okoli Glasnika mislili, da so s svojo prismojeno notico dosegli kakšen uspeh; naj vljudno vzamejo na znanje sledeče poročilo: Dne 30. avgusta je bilo zbranih polno Slovencev in Hrvatov v "Talijanski dvorani". Vprašal sem jih, da kdor je zadovoljen z menoj in kdor hoče izreči nezaupnico skeb skemu Glasniku naj vzdigne roko. Naenkrat je molelo kvišku celo morje rok "Glasnik" je dobil za svoje oslarije enoglasno nezaupnico, mene pa so štrajkarji prosili, da naj ostanem med njimi, dokler ne bode štrajk končan. Pri Glasniku vedo, da sem med slovenskimi in hrvatskimi štrajkarji (ne pa pri skebih) splošno priljubljen. To jih boli. Ampak gospodje — ne morem vam pomagati.

Morda bi pri "Glasniku" vedeli povedati, kdo je tisti, kateri je pred sedmimi leti nabiral skebe po Calumetu za "Zigler coal mine" v bližini St. Louis, Mo. ne da bi delavcem povedal, da je tam štrajk. Res je prevaril nekaj poštenih delavcev ter jih pahnil v največje revščino. Dotični slovenski delavci namreč niso hoteli skebati, ko so zaznali, da je štrajk in so rajši "bumali" nazaj. Tisti, kateri je nabiral skebe, je bil določen, da bode pri skebih za "bossa". Res je delal nekaj časa skebska dela, potem pa raztrgal pivovarno v Chicago, dokler mu niso iz Calumeta poslali denar, da je mogel nazaj. Da mi ne bodejo očitali, da sem surovina, zato za danes ime dotičnega "gentleman" zamolčim. Ako pa ne bode miru, potem mu pa bodem raztrgal krinko dol, pa bodiše v listu ali pa na govorniškem tribunlu.

Stavim vam še eno ponudbo: Zberite se tri moze od "Glasnika" katere smatrate za najbolj "smart" (tudi Klopčič sme biti poleg) potem pa pojdemo na javno diskuzijo v dvorani pred ljudstvom. Ako sprejmete ponudbo, bodem preskrbel dvorano brezplačno, — potem pa bodemo videli, kdo da ljudstvo hujska. Gospodje, tiata načela, sumničnja in tradicije, katere zastopati Vi in "A. S." v svojem članku "Delavec, odpri oči!" — so pri razredno zavestnih delavcih izgubili vso veljavo. Vi ste prišli prepozno na svet! Ako hočete, le še mažite. Ne bojimo se vas niti s peresom, niti z jezikom. Med delavcem sem zrastel, med delavci živel in zvest hočem ostati delavskemu razredu, pa naj bode to že gospodom všeč ali pa ne. Razumete, Vi zagovorniki in čuvaji skebarije in kapitalizma.

ŠAVS.

2A DCA 1150.

SOCIALIZEM IN MODERNA VEDA.

(Dalje.)

Težava vsakega problema je v odmeri vsakemu poedincu pripadajočega delavnega donosa; kolektivizem je za to postavil znano formulo: vsakemu po njegovem delu — komunizem pa drugo: vsakemu po njegovih potrebah. Nihče ne more a priori povedati, kako bo praksa podrobno rešila to vprašanje; zagledatelj ker je to danes nemogoče, ne gre socializem očitati fantastnega utopizma. Ni je kulturne dobe, da bi se že ob njeni zori dala napovedati zaporednost in kakovost njenih razvojnih stopenj.

Nasprotno pa opravičuje neovržen induktivni predarek socioloških in psiholoških dejstev tole trditve: Nedvomno je druga, komunistična formula, kakor je tudi Marx priznal, poslednji, transcendentni ideal, ki ga nekateri postavljajo za cilj teoretičnega anarhizma v nasprotju s socializmom. Nedvomno pa predstavlja tudi kolektivistična formula stopnja družabnega pred komunizmom. (Daljni Spencerjev ideal individualizma, ko ravna poedinec brez vnanje kontrole iz gola gagenja k dobremu, je izvedljiv le po kolektivistični dobi, ko se podreduje individualne sile in nagoni disciplini solidarnih družbe in stoprav po odstranitvi sedanjega anarhičnega individualizma, ko vsakdo, kdor se zna izogniti kazenskemu zakoniku, ravna, kakor se mu poljubi, ne glede na soljudi. ("Data of Ethics", p. 128, 275).)

Trditve navideznega protislovja med darvinizmom in socializmom glede enakosti vseh ljudi je izpodbijala, ker socializem nikakor ne trdi te enakosti, temveč hoče le izbrabiti neenakost v darvinizem smislu za reformo individualnega in družabnega življenja. To je tudi odgovor socializma na neprenehoma ponavljani očitki, da pod svinčeno pezo skupnosti zatire in zadušijo osebnost in da poniža poedince na vlogo čebelde-lavke v družabnem panju. Res pa je nasprotno. Hiranje in uničenje množestvenih individualnosti, ki bi donosale, ako se povzdignejo iz teme, silen dobiček sebi in družbi, je eden najrednejših pojavov sedanje meščanske družbe, ki v njej vsakdo — izimši prav odlične in izražene osebnosti — velja kolikor ima in ne toliko, kar je. Kdor je v siromaštvu rojen, za kar pač nič ne more, in naj je od prirode oblagodarjen z umetniškimi ali znanstvenimi genijem, pa brez imetja, ki bi ga podprlo v prvih življenjskih bojih in ki bi mu omogočilo višjo izobrazbo, ali pa brez posebne sreče, ki je dovedla pastirja Giotto k Cimabue, ta lahko ugasma svojo luč in postane navadna številk v množicah meznih sužnjov; družbi pa se izgubi zaklad duševnih dobrin. Kdor pa se je rodil v bogastvu — kar pač ni njegova osebna zasluga — se prične, in naj bo še tak drobnoglav, ali bebec, na pozorišču življenjske komedije prav gotovo v ospredje, vsi lakajji se mu bodo priklanjali in ga bodo občudovali in sam bo le zato, ker nekaj ima, mislil, da je kaj.

Pod režimom kolektivne lastnine t. j. v socializmu, ki zagotovi vsakemu poedincu življenje, bo vsakdanje delo za poedince najlepša prilika, da pokaže svoje več ali manj sijajne darove, in najboljše in najpogostejše leta življenja se ne bodo, kakor danes, izgubljala v obupnem, krčevitem in ponižujočem boju za vsakdanji kruh. Socializem zagotovi vsakemu poleg človeške eksistence tudi protot za razvoj in izobrazbo telesne ter duševne osebnosti, ki jo je sprejel od neizčrpne, z zmerom novo silo stvarajoče prirode; kakor je enoličnost in enakost prirodi neznana, prav tako neznana je tudi socializmu, ki hoče prirodno neenakost voditi in izkoristiti za prostejši in plodovitejši razvoj človeškega življenja.

III.

Žrtve boja za obstanek.

Nadaljno nasprotje med socializmom in darvinizmom so hoteli iztuhtati v tem, češ, da darvinizem kaže, da je ogromna večina rojenih individui — ljudi, živali in rastlin — posvečena poginju, ker izvojuje le pičla manjšina boj za obstanek, dočim socializem zatrjuje, da vsi lahko izvojujejo ta boj, ne da bi kdo poginil. (Gl. Ziegler, op. cit. p. 151, 159.) Nato je predvsem pripomnil, da je numerično razmerje žrtev do zmagaletv v boju za obstanek tem ugodnejše, čim višje stoji vrsta v redu živih bitij. Nesorazmernost med "poklicanimi" in "izvoljenimi" pa pojema tudi v različnih vrstah našega prirodnega reda. Tako proizvajajo vse rastline vsako leto ogromno množino semen, iz katerih se razvije le pičlo individuov; v živalstvu je število reproduciranih individui manjše, število takih, ki obstanejo v življenju pa razmeroma zelo visoko: končno je pri človeškem rodu število potomstva, ki ga poedinec more porajati, zelo neznatno; sorazmerje tistih, ki obstanejo v življenju, napram številu rojenih pa je znatno. Nadalje, v vsem organskem svetu imajo najnižje stoječi, najpreprostejši organizirani rodovi največjo reprodukcijsko silo, toda najmanjšo odpornost. Gliva proizvaža na milijone kalit in je kratkoživa, dočim rodi palma vsako leto le nekaj tucatov semen, pa doseže stoletno starost. Riba proizvaža na tisoče jaje, dočim rodita slon ali šimpanz le malo potomstva, a dosega visoko starost.

V človeškem rodu so prirodni narodi plodovitejši, ampak kratkoživi, dočim izkazujejo kulturni narodi majhno število porodov, ampak tudi manjšo umrljivost. Tudi na čisto biološkem polju velja pravilo, da neprenehoma raste relativno število tistih, ki obstanejo v življenjskem boju, čim višje stoji vrsta v organskem redu ali pa v plemenu. Železni zakon boja za obstanek terjata torej tem manjšo hektatombno žrtev, čim višje se razvija in izpopolnjuje organizacija. (Ziegler je prezel ali zamolčal ta dejstva; gl. op. cit., p. 177 in sl.) Zmotno bi bilo postavljati nasproti socializmu brez vsega zakon prirodnega izbora — točja Darwinove teorije —, kakor velja med nižje organiziranimi živimi bitji, brez ozira na napredujoče ublaževanje njega učinkov, ki se nam pojavlja na višjih stopnjah organizacije, tudi med različnimi človeškimi plemeni. Ravno za socializem, ki predstavlja višjo stopnjo človeškega razvoja in ki prav znatno ublaži izbor, ne velja tako sirova in plitka razlaga selekcijske teorije.

To teorijo, zlasti v brutalno spačeni podobi, so zlorabljali nasprotniki socializma za utemeljitev individualistične zahteve po neomejeni konkurenci. (Gl. Ziegler, op. cit., p. 157 in sl.) Ki čisto ni nič drugega kot civilizirana oblika ljudodržstva in ki vidi v Hobbesovem stavku: Homo homini lupus podlago sedanjega družabnega položaja, v stavku ki je Hobbes sam označil z njim prastanje človeka pred sklenitvijo družabne pogodbe. Toda zloraba znanstvenega načela se ni dokaz proti njegovi veljavnosti, pač pa noj vzpodbuda za natančnejšo opredelitev meja njegove veljavnosti in praktične porabnosti: to sem na kratko poizkusil z dokazom popolne skladnosti med socializmom in darvinizmom.

Že v svojem delu Socialismo e Criminalità sem naglašal, da je boj za obstanek imanenten zakod človeškega življenja, da pa se način njegovega učinkovanja neprenehoma premika in blaži. Teh misli sem še danes, v nasprotju z mnogimi socialisti, ki so ovreči ugovore darvinistov s tem, da se zaničevali posebnost in učinkovanje darvinizma izbora v človeški družbi pod razmerami, ki jih udejstvuje socializem. (Gl. Lanessan, "La lutte pour l'existence" (Paris 1881); Loria, "Discorso su Carlo Darwin" (Siena 1882). — Colajanni, "Lo socialismo" (Catania 1884), p. 85, je priznal, da so bili moji tedanji nauki mnogo bolj socialistični, od mnogih priznanih in preganjanih socialstov. Moje gorenje delo se je obračalo le proti tedanji revolucionarni metodi socializma in megljeni romantiki. Odsihmal sem

se pogrezal, začetkoma skoro proti svoji volji, od leta do leta globlje v socialistične simpatije in misli, po zaslugi Turatijevih in Prampolinijevih, zlasti pa formalno suhih, po vsebini pa nepremagljivih, genialnih del Karla Marxa. Znanstveno dopolnili so moje socialistične prepričanje spisi Lorie, ki stoje popolnoma na stališču Marxovih teorij, katere je Loria s svojo čudovito vsestransko učenostjo oplozil. Da moje politično delovanje ni bilo tuje socialističnim idejam, sledi iz tega, da sem kot parlamentarec vedno označeval socialno vprašanje za edini problem naše dobe. Iz sociološke faze svojega razvoja, ki je bila potrebna prehodna stopnja, sem dospel v plodovito fazo brezpogojnega socializma.)

Kako naj zakon, ki brezpogojno ovlađuje ves živi svet, od bakterije do najvišjega sesalca, klo- ne pred človekom, ki je le ne- ločljivo vkovan obroč v neskončni verigi življenja. Prepričan sem bil in sem še, da je boj za obstanek neolčljiv element življenja in s tem tudi človeškega razvoja, da pa ta zakon navzlic svoji stalnosti polagoma preminja svojo vsebino in dobiva blažjo obliko.

V primitivnih razmerah se življenjski boj človeka komaj loči od boja ostalih živali: brutalen, z mišičjo silo bojevan boj za vsakdanji kruh in za ženo — kajti glad in ljubezen vežeta ves svet. Kasneje se pridruži boj za politično prevlado (v razredu, plemenu, vasi, občini, državi t. d.) in pri tem se poleg muskulature zmerom bolj uveljavljajo možgani. V zgodovinski dobi pristopi v grško-latinskem svetu boj za državljansko enakost: tudi ko je dovojevan, ni miru, zakaj življenje je boj; srednjeveški svet se bojuje za versko enakost, ki jo doseže, ne da bi se umiril. Osemnajsti vek začne boj za politično enakost. Toda tudi po izvojevanju tega cilja človeštvo ne miruje in ne počiva: bojuje boj za gospodarsko enakost, ne v smislu materialne enakosti in absolutne nerazličnosti, temveč v smislu, ki sem ga ravnokar obrazložil; vsa znamenja kažejo tistemu, kdor jih hoče umeti, z brezpogojno gotovostjo, da vede tudi ta boj k zmagi in da ga nadomeste nove naloge naših naslednikov.

Počasi premembi smotra in idealov bojev vstrela stalno ublaževanje bojnega načina, ki — izprva brutalen in čisto telesen — postaja bolj in bolj prizanesljiv in duševen, ne glede na posamezne atavične ponovitve ali na bolesta protidružabna sila poedincev in na družabno zatiranje posameznikov. V novi izdaji svojega dela o socializmu in kriminaliteti se povrnem na svoje umevanje prirodnega izbora. (Mojemu podobno umevanje prirodnega izbora duhovito razvija Novikov v svojem novem delu, le da popolnoma pozablja na spolni izbor. (Novikov, "La lutte entre sociétés humaines." — Paris 1891.) Za sedaj se za dovoljujem le z omenitvijo počasne modifikacije in ublaževanja izbornega boja.

Socializem lahko trdi, ne da bi se količak pregrešil proti Darwinovemu zakonu o triumfu najboljših prilagojenih in konkurenčnem boju, da morajo biti vsem ljudem zagotovljeni pogoji človeškega obstanka, kajti omenjeni zakon ima svoj poseben pomen in svojo posebno veljavo na naprednih stopnjah človeškega razvoja, različno od njegovega delovanja v primitivnih in predčloveških stadijih. Da, znanstvena poglobitev socializma celo kaže, da ne zanikava in ne more zanikavati dejstva, da zahteva življenjski boj svoje žrtve. To dejstvo je velepomembno za odnošaje med zločinstvom in družabno organizacijo; tisti socialisti, ki ne priznavajo zakonu življenjskega boja (nenormalna in protidružabna oblika boja, v nasprotju z njega normalno in socialno obliko; z delom enkrat popolnoma s sveta; zagledaj smatratja socializem in nauke kriminalne antropologije za nezdružljive; nauk o rojenem zločincu pa je le nadaljevanje darvinizma. (Z obžalovanjem konstatiram, da se v tem vprašanju tu

di Loria moti, trdeč v svoji knjigi "Bases économiques de la constitution sociale" protislovje obeh nauk. Lombroso ga je v tem pogledu popolnoma zavrnil (Archivio di Psichiatria e Scienze Penali." 1894, XIV., 6.) Obširnejše obravnavanje tega vprašanja si prihranim za drugo priliko; za sedaj pa hočem ob kratkem podati svoje nazore o tem problemu kot kriminalni antropolog in socialist.

(Dalje.)

ZRNO.

Lev N. Tolstoj:

Našli so nekdanji otroci v grapi stvar, veliko kakor kurje jajce, po sredi je imela vdrtino in izgleda je kakor zrno. Mož, ki se je peljal mimo je videl stvar, jo od kupil fantičem za pet kopejk, jo prinesel v mesto in jo je prodal carju kot izrednost.

Car je poklical k sebi modrijane in jim zapovedal, da doženo, kaj bi utegnili biti ta stvar, jajce ali zrno. Modrijani so tuhtali in tuhtali in niso mogli iztuhtati odgovora.

Stvar je ležala na podokniku. Priletela je kura, kljuvala po njej in izkljuvala luknjo. Vsi so zdaj videli, da je stvar zrno; in modrijani so se oglašili, da je rženo zrno.

Car se je zelo čudil, zato je zapovedal modrijanom, naj poizvedo, kje uspeva taka stvar. Modrijani so tuhtali in študirali po knjigah — ampak našli niso ničesar. Prišli so k carju in dejali:

"Nobenega odgovora ne moremo dati. V naših knjigah ni o tem nič pisanega; vprašati moramo kmete, morda je slišal kateri od svojih starih, kdaj so sejali tako zrno."

Car je zapovedal, da mu privedejo čisto starega kmeta.

Pripeljali so predenj brezobnega možička z rumeno brado, ki se je trudoma opotekal na dveh bergljah.

Car mu je pokazal zrno. Toda starec je komaj videl, napol je videl, napol tipal.

"Ali mi ne moreš povedati očka, kje je uspevalo tako zrno?" ga je vprašal car. "Ali si morda sam sejal tako zrno? Ali pa si kdaj v svojem življenju kupil tako zrno?"

Starec je bil napol gluh, le trudoma je slišal, le trudoma razumeval. Odgovoril je:

"Ne", je dejal, "nikdar nisem sejal na svojem polju takega žita, nikdar ga nisem žel, nikdar kupoval. Če smo kupili žito je bilo zrno vedno majhno. Vprašati morate mojega starega, morda utegne on povedati, kje je rastle tako zrno."

Car je zapovedal, da privedejo predenj starčkovega očeta.

Našli so četa in so ga pripeljali k carju. Prišel je starček na eni bergljah. Car mu je pokazal zrno. Oči starega so se dobre, natančno je ogledal zrno. Car ga je vprašal:

"Ali ne veš očka, kje je uspevalo tako zrno. Ali si morda sam sejal na svojem polju tako žito? Ali si morda kdaj v svojem življenju kupil tako zrno?"

Čprav je stari težko slišal, vendar je slišal boljše kakor njegov sin.

"Ne", je dejal, "na svojem polju nikdar nisem sejal takega žita, nikdar ga nisem žel; kupil ga tudi nisem nikdar, ker v mojem času denar sploh ni bil v rabi. Vsi so se hranili z lastnim kruhom in so si ga v silo razdelili med seboj. Kje je rastle tako zrno, ne vem. Naše zrno je bilo večje in izdatnejše od sedanjega, toda takega zrna nikdar nisem videl. Slišal sem od svojega starega, da je v njegovem času žito bolje vsevalo kakor v mojem in je bilo večje in izdatnejše. Vprašati morate mojega starega."

Car je poslal po starčkovega očeta.

Našli so starega očeta in ga privedli pred carja. Brez truda, brez bergelj, je vstopil starček, njegove oči so jasne in govori razločno. Car je pokazal staremu očetu zrno; ta ga je ogledaval od vseh strani.

"Dolgo je tega", je dejal, "da nisem videl tako prastarega zrna." Odgriznil je drobtinico, nekoliko počvrčil in menil: "Tisti je."

"Povej mi dedek, kdaj in kje

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja 1894.

Bol. Pod. Društvo

Inkorporirano 24. februarja 1908 v državi Kanso.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans.
Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245., Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONURAC JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

POBOTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, Woodward, Iowa.
JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans.
JOHN ERŽEN, Jenny Lind, Ark., Box 47.

Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša samo eden dolar. Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku. Vse denarne pošiljke pa gl. blagajniku.

je rastle tako zrno. Ali si morda sam sejal na svojem polju tako žito, ali si ga kje kupil?"

"V mojem času je povsod rastle tako žito, le s takim zrnem smo se hranili."

"Rad bi vedel, dedek, ali si ti sam sejal tako zrno, ali si ga morda kupil?"

Stari se je smehljajal.

"V mojem času", je dejal, "nihče ni poznal greha, da bi kruh prodajal ali kupoval, in o denarju nismo nič vedeli — vsi smo imeli kruha več kot dovolj."

"Kje si sejal tako zrno, dedek, in kje je bilo tvoje polje?"

"Moje polje je bila božja zemlja. Kjer sem oral, tam je bilo moje polje. Zakaj svobodna je bila zemlja, lastne zemlje nismo poznali. Svojo last smo imenovali le svoje delo."

"Se na dve vprašanji mi odgovori", je vzkliknil car. "Prvič: kako se je moglo zgoditi, da je preje uspevalo tako zrno in zdaj nič več. Drugič: Kako se je moglo zgoditi, da hodi tvoj vnuk po dveh bergljah, tvoj sin po eni, ti sam pa prideš lahko in brez truda k meni? Tvoje oči so jasne, tvoji zobje so trdni in tvoj govor zveni razločno. Zakaj, povej mi dedek, je temu tako?"

"Zato je tako, ker ljudje več ne žive od lastnega dela in zavidejo sosedu. Preje nismo živeli tako, živeli smo bogaboječe. Ker smo imeli lastno blago, nismo poželeli tujega."

NAVADNI IN OSLOVSKI KAŠELJ.

Navadni kašelj ni bolezen, temveč je le znak bolezni, ter nam kaže, da se je pričelo vnetje v goltaneu, jabolku, sapniku ali v bronhijah, ki se odcepljajo od sapnika. Pri vsakem vnetju se napravlja mnogo sluze, ki jo občutita sapnik ali bronhija kot tujo snov, ker oba služita edinemu namenu — zračnemu prehodu. Valed tega povzročuje sluz kašelj. Kašelj je smotrna reakcija našega telesa, ki se izvrši brez naše volje; telo hoče izločiti iz sapnika vse, kar ne spada vanj.

Veliko bolezni je združenih s kašljem: navadno prehlajenje, vnetje nosnih sluznic, goltanec, jabolka, potem influenza, ošpice, pljučna jetika. Pri vseh teh boleznih je kašelj znak poleg mnogih drugih. Pri oslovskem kašlju je pa ravno kašelj, ki se od navadnega temeljito razločuje, bolezenska slika. Oslovski kašelj je posebne vrste nalezljiva bolezen otroške dobe. Razširja se le od osebe do osebe, neposredni prenos bolezni po predmetih, po tretji osebi, je silno redek. Izven človeškega telesa pogine strup oslovskega kašlja zelo hitro, kakor strup ošpice, med tem ko se prenese skratitka, davica tudi po predmetih, ki jih rabi bolnik. Seveda se tak slučaj pri oslovskem kašlju dogodi semtertje, a je zelo redka izjema.

Inkubacijski čas otroškega kašlja, to je oni čas, ko je strup še v telesu, a ni še dovolj močan, da bi povzročil prvi izbruh bolezni, traja pet do deset dni. Potem sledi čas, v katerem ima bolnik vse znake bronhialnega kašlja: pokašljeva, telesna toplota narašča, a ne zelo. V tem času se še ne more spoznati prave bo-

lezni. To traja približno 14 dni. Za tem pa se pojavljajo znaki, iz katerih se že lahko sklepa na posebni značaj nastopajoče bolezni: Otrok ne pokašljeva več kakor pri navadnem bronhialnem kataru, temveč kašlja več časa skupaj. Po teh napadih se počuti otrok popolnoma dobro in tudi ne napravlja vtisa bolnika. Telesna toplota je normalna; kdor torej ne sliši tega posebnega kašlja, ta niti ne ve, da je otrok bolan. Čimbolj napreduje bolezen, tem pogostejše se pojavljajo napadi kašlja, tem krajši so odmor med napadi. Oslovski kašelj se razlikuje od navadnega kašlja tudi v tem, da otroci bruhaajo sluz pri oslovskem kašlju. Večkrat izbruhaajo tudi zavzete jedi. Oslovski kašelj se sliši tudi vse drugače kakor navadni kašelj. Med napadi vdihava otrok zrak na tako čuden način, nastane neki raskav šum, da se po tem ta, koj spozna oslovski kašelj. V težkih slučajih se ponavljajo krčeviti napadi kašlja in vdihavanje zraka z raskavim šumom tako naglo, da otrok vidno slabi in hušča. V teku 24 ur ima otrok 30 do 40 napadov, ali še več. Odmori postajajo vedno krajši, otrok ima vedno manj časa, da bi se odpotal. V takih težkih slučajih mora dati zdravnik otroku ommamljiva sredstva, da mu podaljša čas miru. Pri oslovskem kašlju dostikrat zateče jezikova vez in sicer zato, ker se zadeva jezik pri kašljanju ob spodnje zobe in dobi rane. Po tem znaku se skoraj najlažje spozna oslovski kašelj. Med kašljanjem postane bolnik v obraz močno rdeč, izgleda zabrekel, ker zastaja med napadom kri po žilah. Večkrat tudi krvavi iz oči, iz nosa, včasih se ulije kri tudi v možganih, kar je silno nevarno.

Najhujši krčeviti kašelj traja 6 do 8 tednov, potem pojema in preide v navadni kašelj. S tem je bolezen prestana, le včasih se zgodi, da pritisne, posebno pri dojenčkih, še pljučnica. Posledica je smrt. Zoper oslovski kašelj ne poznamo pravih zdravil, niti sredstev, ki bi okrajšali bolezen. Sicer razglajajo vsako leto kako novo sredstvo, ali niti eno ne pomaga. Zdravniki uporabljajo najraje kinin, bi olajšuje napade. Ker je pa kinin zelo grenak, ga nadomeščajo z evkininom ali aristokininom. Ta dva preparata se ne stopita tako hitro, zato se ne občuti tako močno njiju grenkosti. Otroci se morajo pri oslovskem kašlju pred vsem zavrovati pred prehlajenjem. Ako nimajo vročine, grečo lahko na prsto. Ker bolezen dolgo traja, zato ni prav, da je otrok neprenehoma v postelji. Prememba zraka učinkuje dostikrat zelo dobro, otroci naj bodo po več ur na dan zunaj, seveda le tam, kjer je toplo. Kdor more, naj ima za otroka z oslovskim kašljem dve sobi na razpolago. Otrok naj ima posebno sapnico, v kateri naj bodo okna ves dan odprta, šele zvečer naj se segreje soba na 17 stopinj Celzija. Zrak ne sme biti presuh. Na prepihu ne sme stati bolni otrok. Bolni otrok nikakor ne sme priti v dotiko z zdravimi otroci, ker skoraj nobena nalezljiva bolezen se ne prenese tako naglo kakor oslovski kašelj. Odrasli malokdaj dobi to bolezen.

Stranka

OSEM Mesečni Račun Slov. Sekcije J. S. Z.

od 1. jan. do 19. avg. 1913.

DOHODKI:

Prenos gotovine iz leta 1912.	\$441.08
Obresti bančne vloge za l. 1912	10.35
Za knjige v Rock Springs, Wyo.	4.75
Za knjige kl. št. 65.	5.62
Za knjige kl. št. 25.	3.00
Za knjige kl. št. 30.	9.00
Za knjige kl. št. 63.	5.16
Za knjige od finske sekcije.	10.00
1 izsta zadrž. prodajalce.	1.10
Zaključne finke sekcije.	5.50
Za knjige Oglesba angl. klub.	3.35
Za knjige kl. št. 106.	11.35
Za knjige McGregor, Wash.	5.00
Povračilo stroškov za pot v Calum.	20.00

Skupaj dohod.\$526.76

IZDATKI:

Oglas za E. K. shod.	\$ 1.80
Express za vračene knjige.	1.60
Tisk. družbi v Ljubljani za knjige	112.00
Money order	1.20
Postnina	.25
Naknadno za knjige v Ljubljano	1.40
Okvir Marksove slike	1.50
Vožnja stroški F. S. v Calum.	20.00

Skupaj izd.\$139.75

Dohodkov\$526.76

Stroškov139.75

V blagajni dne 19. avg. 1913.\$327.01

Od te svote je v posesti tajnika \$ 40.16

Na Kasper banki351.94

Kakor gori392.10

IMETJE:

V blagajni dne 19. avg. 1913.\$392.20

Klubi dolgujejo na knjigah133.50

Vrednost knjig na roki z 20% odbitka335.85

Knjige pri Proletarcu221.25

31 Delavec Jagost. del. tisk. družbe310.00

Jugosl. soc. zveza obračun po J. F. M.68.97

Sprava in drugo4.00

\$2,465.77

FRANK PETRICH, taj.

Za nadzorni odbor: F. Godina, s. r.

F. Podlipiec, s. r.

CHISHOLM, MINN.

Poročilo:

Dne 24. avgusta zvečer smo imeli tukajšnji jugoslovani v finški dvorani javni ljudski shod.

Govori so bili v slovenskem in hrvaškem jeziku. Udeležba je bila povojna. Govori so bili namenjeni odprnitvi stavkolomstva. Razni plačniki michiganski agencije namreč love sedaj delavce po tem okrožju na limanice, da bi šli skrbati v Michigan.

Naj vsakdo pazi, da se ne vsede na take limanice!

Poslušalec shoda.

ČLANOM J. S. Z. V PREVDA-REK.

V zadnji številki "Proletarca" je bil priobčen zapisnik seje eksekutivnega odbora J. S. Zveze. Iz tega zapisnika je razvidno, da je eksekutivni odbor sklenil, da se da na splošno glasovanje vprašanje glede povišanja mesečnih prispevkov in sicer ne manje, kakor deset centov mesečno za vsakega člana. Namen zvišanja mesečnih prispevkov je, ustanoviti poseben sklad, iz katerega naj bi se plačeval stalen organizator, ali organizatorji naše federacije.

Ta sklep eksekutive in glasovanje, katero bode sledilo, je velike važnosti za bodočnost naše federacije. In zato, ker je to vprašanje tako velike važnosti, bi bilo potrebno predno se glasuje, naj se li zvišajo mesečni prispevki ali ne, da se oglašijo posamezni sodrugi, člani socialističnih klubov v raznih naselbinah, in izrazijo svoja mnenja v naših glasilih: "Proletarce", "Radnički Straži" in "Narodnem Glasu".

Ako hočemo pametno glasovati, je treba, da čujemo argumente za in proti zvišanju mesečnih prispevkov. Z ozirom na potrebo take diskuzije, se mi zdi, da je čas za zaključek tega glasovanja, kakor ga je določila eksekutiva, veliko prekratko. Veliko članov bo de glasovalo, ne, da bi imeli poprej priliko poučiti se, bode li povišanje mesečnih prispevkov koristilo ali škodilo naši federaciji.

Ker smo socialisti zagovorniki svobode govora in tiska, in ker je socialistična stranka demokratična organizacija, upam, da bode uredništvo "Proletarca" priobčilo moj članek, v katerem izražam svoje mnenje tudi ako bi vsebina istega ne soglašala z mnenjem eksekutive.

Vprašanje glede zvišanja mesečnih prispevkov in ustanovitve posebnega sklada, iz katerega naj bi se vzdrževali plačani organizatorji, je bilo na dnevnem redu že na 2. kongresu J. S. Z. kateri se je vršil lanako leto v Milwaukee, Wis. Jaz sem na tem kongresu nasprotno vsakemu zvišanju mesečnih prispevkov in istega mnenja sem tudi danes. Tudi velika večina drugih delegatov je bila nasprotna zvišanju in tako je takrat predlog propadel. Ta predlog se je glasil, da se zviša mesečina za pet centov na vsakega člana.

Nekateri sodrugi pričakujejo vse prevelikih uspehov od govornikov in shodov. Priznam, da je dobremu govorniku lahko prepričati svoje poslušalce o potrebi politične organizacije in jih navdušiti, da postanejo člani iste. Toda to navdušenje je samo hipno. Pregovoriti delavca, da pristopi k stranki in v stranki obdržati ga, sta dve različni vprašanji. Ne kratek, prepričevalen govor kakega organizatorja, ampak neprestana izobrazba potom knjig in časopisov zamore napraviti iz nezavednega delavca marljivega agitatorja.

Izobrazba je temelj socialističnega gibanja. Sredstva, katera rabimo za širjenje socialistične izobrazbe in razredne zavesti so različna: — časopisje, knjige, shodi, predavanja itd. Zanimivo je znati, katero izmed teh sredstev se je do sedaj izkazalo kot najuspešnejše.

Socialist Campaign Book za leto 1912, stran 37, prinaša malo statistike, ki kaže, kaj so bili vzroki, kateri so vplivali na posamezne člane, da so postali socialisti. Iz te statistike razvidimo, da so člani postali socialisti:

Potem časopisov 39%
Potem knjig 13%
Potem letakov 4%
Potem uličnih shodov 8%
Potem predavanj 7%
Potem diskuzij 19%
Potem študije 10%
Ta statistika dokazuje, da so časopisi in knjige najboljše sredstvo za razširjanje socializma.

Upam, da ne bode nikdo dobil vtis, da nasprotujem organizatorjem in shodom. Ne! — Moja želja je, da bi imela naša federacija najmanj 10 organizatorjev, kateri bi bili neprestano na delu, z govori in predavanji, po raznih naših naselbinah. Shodi so velike važnosti za zaradi tega, ker nam nudijo priliko za pridobivanje naročnikov za naše časopisje in razpečevanje naših knjig in brošur.

Vprašanje, katero je pred nami, ni, hočemo li organizatorjev in shodov, ampak bode li nameravano zvišanje mesečnih prispevkov koristilo ali škodovalo napredku naše organizacije. Moje mnenje je, da bode škodovalo.

Vsakdo, kdor pozna razmere v katerih se nahajajo delavci danes, posebno oni, kateri imajo družine, ve, da si morajo takorekoč od ust odtrgati vsak groš, katerega plačajo za stranko. In mesečina ni vse. Vsaki mesec pridejo še drugi stroški, za podporo štrajkarjem, podpore časopisju, politični boji, prirejanje zabav, itd. Skoro ni seje, pri kateri bi se ne zbiralo darov — zdaj za eno, sedaj za drugo stvar. Ako zvišamo mesečino, bode ne samo težje pridobivati novih članov, ampak znamo tudi zgubiti dober del onih, kateri so danes v naših vrstah, kateri pa še niso postali prepričani socialisti.

To so razlogi, zakaj sem nasproten zvišanju mesečnih prispevkov. Upam, da se oglašijo sodrugi iz drugih naselbin in izrazijo svoje mnenje. Op. ur.: Tudi mi popolnoma soglašamo!

Math Petrovič,

Cleveland, Ohio.

CILJI DELAVSKE STRANKE.

Predno je moderni kapitalistični razvoj pospešil postanek razrednih stanovskih organizacij ter s tem povzročil poostreitev razrednih bojev, je bilo le malo prijateljev ljudstva, ki so se zavedali dalekosežnih posledic naraščajočega in nepretrganega konflikta med organiziranimi delavci in koaliranimi kapitalisti. Le redko število znanstvenikov je uvidelo pomen industrije in delavstva za napredek človeške družbe. Saint-Simon, Fourier in Owen so prerokovali, da bode doba industrije doba najtemeljitejših preobratov. Usodo kapitalizma in njega pomen za razvoj delavstva sta zlasti razumela Mark in Engels. Poznanje zgodovinskih zakonov postanka

in napredka kapitalizma, jim je usilil poziv na delavstvo vseh narodov, da naj se mednarodno združijo, če hočejo zagospodovati svet in postati svobodni. Le polagoma prihaja potem delavstvo do spoznanja, do stremljenja in do pospešitvi splošnega razvoja. Čela desetletja se zaman trudijo prvi agitatorji socializma, da bi združili proletarce v boj proti izkoriščevalcem in spekulantom in tako postavili prvi temelj stranki bodočnosti.

Toda delo kulture in združevanja ne more ostati brezuspešno. Danes je po vseh kulturnih deželah sveta stranka delavstva najmočnejši faktor v politiki in v gospodarskih bojih. Milijonov glasov se združuje na imenih socialističnih kandidatov. V najglavnejših parlamentih sveta tvorijo socialisti najmočnejšo parlamentarno frakcijo. Ni je kategorije delavcev, ki ne bi imeli svoje organizacije, ni ga strokovnega ali političnega boja, pri katerem ne bi odločevala delavska razredna stranka.

Naraščajoča moč organizacije je služila izvojitvi neštevilnih koristnih gospodarskih bojev in dosegi modernejše zakonodaje. Doseženi uspehi pa ne morejo ustaviti naše delo in boj. Vsaka nova zmaga vsiljuje nov boj. Cilj delavske stranke ni le izvojitev proletarskemu razredu ugodnejših pogojev v okviru sedanjega družabnega reda. Delu in boju stranke je končni cilj, popolnoma temeljita preuredba socialnih in gospodarskih stikov in zakonov. Ta cilj se ne more uresničiti v kratki dobi ene generacije. Za razrušiti sistem, ki obstoji od najdavnjših časov človeštva ne zadostuje trud, boj in žrtvovanje zavednega proletariata, ki je še vedno napram ogromnemu številu indiferentnega in nezavednega delavstva mala, neznatna manjšina. Ali ravno ta zavest zgodovinske misije delavske stranke (ki ima prevzeti po popolni dovršitvi kapitalističnega procesa v svoje roke usodo človeške družbe, ki bode po tisočletnem gospodar-

??? Kdo ve ???

Bivša moja soproga jo je dne 24. julija t. l. popihala z nekim — poprej pri meni stanujočim Ant. Gracerjem.

Pobrala sta mi ves denar in več drugih stvari. Vzela sta s seboj tudi oba moja fantička.

Kam se je podal omenjeni parček, mi ni znano.

Zato prosim cenjene rojake, ako izve kdo za njih naslov, naj mi ga takoj naznani, za kar dobi tudi \$5.00 nagrade.

Ta Vam je kratek opis:

Anton Gracer je star 34 let, doma iz Trebnja, okraj Novomesto.

Visok je nekaj čez šest čevljev, črnega obraza, trepalnice levega očesa ima nekako zatrgano in oko se mu vedno solzi.

Najlažje ga je spoznati po njegovi komični hoji, ker hodi tako na drobno, kakor bi imel v kolenskih noge zvezane.

skem in duševnem zatiranju, končno zopet prosta, dalje silnost in pomen rezrednemu boju proletarijata.

Socialnih razmer ni mogoče mahoma spremeniti. Stopnjevanje se spreminja oblike sistema in naziranja mase. Pomen političnega in gospodarskega boja v sedanjem kapitalističnem redu ni presojati le iz stališča takojšnjih koristi, ki donasajo delavstvu pomen tega neprestanega boja je ceniti po neprestanem revolucionarnem vplivu na značaj in naziranje delavskih slojev. Razredni boj spreminja duševnost ljudstev. Poraja se tako na obzorju človeške zgodovine novi razred z lastnim prostim naziranjem; razred, ki ima prevzeti mesto izr-pajočega se kapitalizma. Neizogiben je postanek delavske stranke; neprepredljiva njena zmaga. Delavstva je bodočnost. Pospeševati razvoj dejstev in ljudske duševnosti je naloga delavske stranke, ki ima omogočiti na svetu dobo svobode in sreče. Čim številnejše bodo naše vrste in čim silnejši naši boji tem prej bo ljudska emancipacija dovršena. Zgodovina bodočnosti bo zgodovina delavstva.

Iz Železničarja.

SODRUGI!

Vsak socialist bo moral naročiti "PROLETARCA", kajti list živi samo od svojih naročnikov.

Vsak socialist bi moral širiti "PROLETARCA", kajti to je prva naloga naše stranke.

Vsak socialist bi moral točno plačati naročnino za "PROLETARCA", ker le na ta način se zamore osigurati napredek našemu listu, ter ga povzdigniti v dnevnik. Delavci na krov!

JAKO VAŽNO VPRAŠANJE?

"Ali sem že poslal zaostalo naročnino za "Proletarca"?"

Se ne! —

JOS. A. FISHER

Buffet

Ima za razpolago vsakvrstne pivo, vino, smetko, l. t. d.

Isvrsta prostor za skrepčila.

3700 W. 26th St., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 1701

V Zdr. državah biva kakih deset let. Govori slovensko in nekoliko angleško.

Ona je stara 24 let. Njeno deklško ime je Mary Krenker.

Je precej velike in drobne postave ter črnih las.

Govori slovensko, nemško in angleško.

Fantička sta — prvi Rudolf, star 7 let in drugi Franc, star 5 let.

Oba govorita slovensko in angleško.

Tukaj ta slika Vam predstavlja ženo in oba fantička.

Ako kdo najde to družino, naj samo starejšega fanta vpraša.

On mu bode gotovo povedal, kje so pustili svojega očeta.

Prosim cenjene rojake, ako kdo ta parček zasledi, naj mi blagovoljše sporočiti na moj naslov:

Rudolf Pehar, Box 135

Carona, Kansas.

Milo odvajalo,

za otroke, ki ne ščiplje ali grize črev je

SEVEROV LAXOTON

Priporoča se za zdravljenje zapeke pri otrocih in drugih, ki so nežnega ustroja
Cena 25c centov.

Severove kapljice za otroke

(SEVERA'S SOOTHING DROPS)

se priporočajo kot varno in čisto zdravilo za dojenčke za olajšanje kolike, zvižavice, krčev in drugih otročjih neprilik.
Cena 25 centov.

Na prodaj so v vseh lekarnah. Ne vzemite nadomestitev. Zahtevajte Severova. Ako jih nima vaš lekarnar v zalogi, naročite jih od nas.

W. F. SEVERA Co.

CEDAR RAPIDS IOWA

CARL STROVER

Attorney at Law

Zastopa na vseh sodiščih.

St. sobe 1009

133 W. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3989

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1400

SALOON

z biljardom in kegljiščem

Poleg salona dvorana za društvene seje, veselice itd.

John Stražisar

611 Market St., Waukegan, Ill. Phone št. 571.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

NIZKE CENE.

Velike ugodnosti:

električna luč, izvrstna kuhinja, vino zastoj, kabine tretjega razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:

Argentina 28. maja

Oceanic 7. junija

Martha Washington . . 14. junija

Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike

PHELPS BROS. & CO.

Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.

ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

POZORI! SLOVENCII! POZORI!

SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljnah in druge raznovrstne pijače ter unijake smetke. Potniki bode šeeno presojiti za nisko ceno.

Postrežba točna in lahorna.

Vsem Slovincem in drugim Slovincem se tople priporoča

MARTIN POTOKAR,

1625 So. Centre Ave. Chicago

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neurađuje.

Tel. Canal 476.

1842 So. Ashland ave.

Tel. residence: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZOR!

Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v grocerijsko ali mesarsko obrt. Vse po najnižjih cenah. Na zahtevo se dovaža na dom.

G. Mamčlovich & Co.,

331 Greeve St., Conemaugh, Pa.

Tel. Con. 4050.

Važno uprašanje!

Do mi opravi

notarja in njegove

Konzularne,

starokrajake

sodnijske in

vojške

zadnje

Javni notar

220% Grove St

Milwaukee, Wis.

Kaker

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas!

A. J. TERBOVEC & CO.

P. O. Box 25, Denver, Colo.

Kad piše Jaka Štrigelj. Iz stare domovine

Biwalk, Minn.

Cenjeni mi Proletarce!

Zopet sem se vam namenil nekaj vrstic napisati od našega bečarskega kluba. Ker deklet še nismo dobili oziroma kuharice, bi bilo pa tudi umestno, ako bi se nikakor ne mogla dobiti kuharica, da bi se eden izmed Bečlarjev oženil, naj že bo katerikoli. Seveda jaz mislim najprvo na sebe, ker tukaj v dopisu zgoraj — je moj prav eleganten pitscher, tako mislim, da se bom že na prvi pogled vsaki bralki prikupil po vseh straneh, oziroma pa še tistim dečcem, katere so hodile tam v starem kraju na Šmarno goro svetega Antona prosit za moža. Oprostite, mogoče se bodem še kateri zameril, da bi me še potem ne marala. Ali nekaj je pa tudi na tem resnice. In jaz tudi najrajši resnico govorim in pišem ravno tako.

Enkrat je bilo, ko je prišla ena že malo bolj postaršana dečka, katere Bog ni hotel nikakor uslišati in tudi vsi svetniki in svetnice ne, — k vsem se je bila že zatekla za pomoč, razum k svetemu Antonu še ne. Misli si: čakaj, še njega grem prosit za pomoč. Ako me pa še on ne bo uslišal, naj me pa vsi skupaj pihajo v hrbet s svetim Antonom vred.

Toda glej čudo, uslišal jo je bil in moža ji podelil. Ko je prišla do kapelice, povzdigne lepo ročice in rosi ji oko, ko prosi Antona: "Ljub' svet Anton, daj mi moža. Ljubila bi ga, pa naj že bode grd ali pa lep, — samo, da ni kruljev ali slep."

Bilo je zvečer v mraku, ker je bila v strahu, da bi jo kdo ne videl. Ali zmotila se je, ker ženini jo je pa že tam čakal za bližnjim grmom poleg kapelice sv. Antona skrit. Ko je ona iz dna svojega srca vzdihnila: "Ljub' svet Anton, daj mi moža," pa začuje glas: "Tvoj kot bode pil!"

Ona: "Naj bi le pil, samo da bi bil." In zopet se čuje glas: "Tvoj mož bi te bil." Ona pravi na to: "Naj bi le pil, naj bi me le bil, samo, da se bo dobil." Potem je pa izza grmovja stopil in sta si podala roke, pa še tisti večer sta se tam pred kapelico sv. Antona zaročila in eden drugemu ljubezen obljubil in se še sedaj ljubita, ako še nista umrla.

Ali žalibog z nami bečlarji tukaj v tem Novyork location je pa ravno tako. Ako nam kuharice ne pošljete, pa nam pošljite kako tako, da bi se rada omožila. Saj nas bo lahko vse prej ogledala, potem pa katerega se bodo dobro oči prijele, ga bode pa tudi lahko vzela. Seveda, — če ja bode on hotel.

Gotovo, mi bi si želeli kako tako bolj srednje starosti, tako približno okoli petinšestdeset let, ker taka ima že vsaj vso pamet akupaj in tudi bogata je že lahko, ako ni preveč potratna. Mi pa tudi že nekaj imamo, tako, da katerikoli bo dobila, mora biti z vsem zadovoljna. Po poroki se bode tudi lahko podala za nekaj časa na ženitovanjsko potovanje z novo iznajdbo — avtomobilom, ki ima eno samo kolo. Mogoče bo katera mislila na tisto kolo, ki se v moji glavi preveč hitro ali pa prepočasno vrti.

Toda temu ni tako še za sedaj. Da ne bode kdo v srkebeh, kako se tisti novi avtomobil imenuje, hočem mu jaz prav na kratko in hitro povedati in tudi pravo slovensko ime ima in to je — samokolnica — Jurij, Trulij, Fulij.

Sedaj pa, dragi "Proletarce", naj bode dovolj za danes, pa drugkrat še kaj, ako bodem zdrav! Urban s Palovč.

Trst, 11. Snoči je silno deževalo v Trstu in okolici, vmes je padala gosta toča. Toča je napravila v tržaški okolici in vipavski dolini ogromno škodo.

Trst, 11. Po vsem Primorju so bili snoči nalihi in toča. Med nevihto je ubila strela neko ženo v Vugercel. Toča je napravila na polju in po istrskih vinogradih velikansko škodo. Zlasti po vinogradih v okolici Pirana je skoraj vse uničeno. Zaradi nevihte so ustavili delo tudi v državnih salinah.

Utonil je na Planini pri Vipavi 17letni Edvard Štokelj. Spustil se je v vodnjak po brenčoč, pa se mu je utrgala veriga in padel v vodo, katere je bilo v vodnjaku nad dva metra. Izvlekli so ga kmalu, toda vsi poskusi oživetja, so bili zastojni.

V Savinji je utonil. Med Rimskimi toplicami in Zidanim mostom so v terek, dne 5. avgusta popoldne našli v Savinji mrtvo truplo Mihaela Grošlja, kaplana v Dramljah pri Celju. Pred nekaj leti je bil v opazovalnici v Gradcu.

Grozen samomor. 65letni Ko doličev viničar v Kagu v ormoškem okraju Martin Zorec je bil hud žganjepivec. Zadnja dva dni minolega meseca je neprestano popival po gostilnah. Dne 31. julija je prišel zjutraj domov, šel v kolo za streljanje proti nevihti, vzel možnar in ga prinesel pred kočo. Ko ga je nabil, se je sklonil nadenj in vžgal. Učinek je bil grozen: razneslo in razmetalo mu je glavo in prsi na tisoč koscev, ki so ležali okrog po vinogradu.

Detomorka. Iz Celja poročajo: Helena Mastnakova, posestnikova hči v Lokarju pri St. Juriju, je iz iz jeze, ker jo je zapustil njen fant, vrgla svoje dete v greznico. Dete so še isti dan potegnili mrtvo iz greznice. Mastnakovo so aretirali in jo izročili okrožnemu sodišču.

Sarajevo, 11. V noči od sobote na nedeljo je udarila strela med grozno nevihto v postajo Alipasing-Most. Vsi brzojavni in telefonski aparati so bili uničeni. Sava je silno narasla. Pri Novi Gradiški je prinesla voda polno hišo s seboj. Izredno rodovitna dolina Posavine je popolnoma preplavljena.

Kolera.

Pulj, 12. Iz Kotora poročajo, da se je tam pojavil drugi slučaj azijske kolere.

Križ in meč. Avstrijska vojaška uprava ne zaupa nič več svojim oficirjem, zakaj drugače ne bi poklicala jezuite, da ji izvežbajo in pripravijo rekrute še preden prestopijo prag vojašnice. Po vsej Avstriji bodo namreč v jesen za novince shodi, na katerih bodo pridigali jezuitje. Shodi bodo če le mogoče, v vsaki vasi in jezuitje bodo poslali takrat svoje najbolj fanatične pridigarje, ki naj fantom v najrajše luči pokazujejo notranje in zunanje sovražnike Avstrije. Zlasti so nevarni notranji sovražniki. To je torej najnovejša naloga katoliške cerkve: "Rekrutenabrichtunga".

Častnik defraudant. Policija išče nadporočnika Oskarja Frimmla, ki je bil dodeljen 2. zbornemu poveljstvu na Dunaju, pa je popihl s približno 10.000 kronami v žepu. V ponedeljek opoldne je dobil nalog, da odda približno 960 K na pošti in odda recepta do 2. popoldne podpolkovniku B. S. takim zneskom se seveda ne uide; kam pa bi prišel s to bagatelo? Hudič v podobni situaciji pa je hotel, da je srečal nadporočnika na stopnicah nekega računskega uradnika, ki ga je prosil, naj mu prihrani pot in odda podpolkovniku še 9000 K, ki bi jih imel uradnik oddati blagajni. Frimmel je bil tako ljubeznjiv, da je takoj prevzel denar. Ali ob 2. popoldne ni bilo ne njega, ne recepta. Kdo bi v takem slučaju mislil takoj kaj hudega? Menili so, da je pač zadržan, pa se bo oglašil drugi dan. Ali tudi v terek ga ni bilo v pisarno. Torej so poslali podčastnika, da ga pokliče. Toda ta se je vrnil brez nadporočnika in pove-

dal, da je našel zakljenjena vrata. Tedaj so poslali stotnika ponj. Ta je poizvedel, da je Frimmel v ponedeljek okrog 4. ure popoldne plačal stanovanje, češ, da mora nujno odpotovati. Ob 7. zvečer je poklical avtomobil in se odpeljal, seveda ne da bi povedal kam. Sedaj ga iščejo. Če pride s "svojimi" 10.000 kronami daleč, je velik umetnik.

MILIJONSKO SLEPARSTVO.

Paris, 6. Zapri so lastnika tovarne za letalne stroje Perdussin zaradi goljufij in falsifikacij. Njegova pasiva znaša 33 milijonov, aktivna pa 9 milijonov frankov. Perdussin je prodajal aeroplane vojni upravi. Bil je tudi vitez častne legije.

Kolera.

Bukarešt, 5. V Stefanestiju pri Bukareštu so trije z Bolgarskega došli eiganji umrli za kolero.

Sedemnajst oseb utonilo.

Swinmünde, 8. Čoln na jadra "Prinze Friedrich Karl" se je v viharju prevrnil. 22 oseb je padlo v vodo; samo pet so jih mogli rešiti, ostali so utonili.

Kadar nemorete dobiti pravi Richter painex-peller pri vašem lekarnarju pišite na

F. Ad. RICHTER
74-80 Washington Street,
NEW YORK, N. Y.

Rabim 100 rojakov

ki bočeje postati samostojen in neodvisen gospodar v lepem in rodovitnem kraju, kjer je dobra voda, zdravo podnebje in kjer jih je že mnogo naseljenih, ki so vsi prav zadovoljni. Če hoče kdo postati kedar premožen farmer, se ne sme naseliti tam, kjer še ni farmarjev, ki bi mu kos povedali, če bo mogel na zemlji tudi res živeti. V okolici lepega in cvetočega mesta Crivitz, Marinette County je že veliko farmarjev in rojakov in nikdo se ne pritožuje. Zakaj ne? Ker je zemlja rodovitna, na njej rastejo vsi tisti poljski pridelki kot v starem kraju, izvrstna pitna voda, zdravo podnebje, trave sočnate in redline za živinorejo, ne hudih viharjev ne toče, ne suše, ne močvirja, več jezer za ribji lov, z eno besedo vse dobre lastnosti, ki jih farmer potrebuje. Zemlja je zelo po ceni, ker se kupi naravnost od lastnika samega T. Kerstena. Nobenega dobička zemljiškim kompanijam. Ker je je lastnik precej star, bi se rad hitro znebil vse zemlje, zato podari vsakemu kupcu v mestu Crivitz eno loto zemlje za hišno stavbišče do 25. avgusta, pozneje ne več. Zemlja mora biti prej ko mogoče vasa prodana, zato prav po ceni in lahka odplačila.

Pišite še danes v slovenskem jeziku na T. Kerstenovega zastopnika

N. PIKLOR,
1526 West 21 St. Chicago, Ill.

Vse v redu.

Vsako reš moramo storiti prav in o pravem času. To velja glede dela in počitka. To pravilo velja tudi pri jedi. Če ne jeste o pravem času in v pravih merah, ne bode vaša prebava nikdar v redu. Če ne uživate svojega zdravila po predpisu, ne boste nikdar ozdraveli. V boleznih prebavnega sistema je vedno zelo važno, uživati Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino v predpisnem navodilu. Če ga hoste redno uživali, kmalu opazite, da vama jed bolj diši, da se počutite krepkejšega telesno in duševno, da so vaša telesna opravila urejena, da vsi organi delujejo skladno. V lekarnah. Jos. Triner, 1333-1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill. Dober liniment je domača potreščina. Trinerjev liniment je najboljši. (Advertisement.)

NE OZIRAJTE SE

na to, kar drugi povedo, ampak pridite in prepričajte se sami

KAKO LETINO IMAJO FARMARJI

na farmah, katere smo mi prodali, ne samo v Wausaukee, Wis., ampak tudi v sosedni slovenski naselbini Crivitzu in vsi tej okolici.

Vincenc Petrovič iz Johnson City, Ill., kateri je bil tukaj v sredi meseca julija in se na lastne oči prepričal kako letino imajo tukajšnji farmarji v primeri z onimi iz južnega Illinois, se ni mogel načuditi rodovitnosti te zemlje, dobremu in ugodnemu podnebjju in zdravi in čisti vodi. Navdušen je vzel seboj nekaj vzorcev, da jih pokaže svojim prijateljem. In prijeli smo pismo od njegovega prijatelja Josipa Remitz, v katerem nam piše med drugim sledeče: "Dam Ti vedet, da sem govoril s stricem in Petrovičem in sta mi pravila, da sta prav zadovoljna. Tudi sem videl stvari, ki sta jih prinesla iz Wausaukee in kar nisem se mogel dovolj načuditi, da je tako dobro zrastle in obrodilo v takem malem času, zatorej Ti povem, da sem res zadovoljen. (Remitz je od nas kupil farmo v aprilu).

SEDAJ JE ČAS, da si pridete ogledati ta svet, ravno sedaj, ko je malo žito v klasju, ko je druga kosnja skoro zrela, ko vidite kako drevesa rode in koliko krompirja sme farmar pričakovati.

Južne države so uničene od prevelike suše, vsa letina zgleda slabo. V Marinette County smo imeli dosti dežja celo leto. Letina dobro zgleda in farmar se veseli obile žetve. Pašniki so lepi, zeleni, kuruza je temno zelena, žitna polja zgledajo kot morski valovi. Take rejene in debele živine malo kje najdete, kot ravno tu.

Kdor misli kupiti farmo, divji svet ali pa že obdelano s poslopji, naj pride sedaj ali pa piše za natančna pojasnila.

ADOLF MANTEL,

133 W. Washington St.
Chicago, Ill.

Room 1007 Tel. Franklin 1800
(Advertisement)

Pozor slovenski gostilničarji!

Moja trdka je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žganje naravnost iz Kranjskega. Poskusite en zaboj 12 steklenice brinjeve, slivove, tropinjeve in grenke vino. Zagotovim vam, da boste zadovoljni. Dokaz je, da v osmih letih nisem nobenega odjemalca izgubil na tej plači.

Prodajem nekoliko ceneje kot katera druga trdka, ker ne plačujem dražih agentov. Prodajem samo na debelo.

A. HORVAT, Joliet, Ill.

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regajije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2616 South Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoni.

Vse delo garantirano.

Dobra domača kuhinja.

Odperto po dnevi in po noči.

"BALKAN"
KAVARNA - RESTAURACIJA
— IN POOL TABLE —

M. Poldrugac

1816 So. Centre Ave.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurno.

Naša parobrodna poslovnica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA.

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K\$ \$1, brez odbitka. — Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

CLEVELANDČANI POZOR!

Belaj & Močnik

6205 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.

KROJAČA IN TRGOVCA, priporočava svojo moderno trgovino z vsako-vrstno moško opravo.

Izdelujeva obleke po najnovejši modl.

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue

vogal Loomis ulice
Chicago.

VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL,
PRESEDNIK.

J. F. ŠTEPINA
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" židovskih bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi vse poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure dopoldna. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkonosno.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :- :- :-

Restavracija in kavarna "Jugoslavija".

1134 — W. 18 Str., CHICAGO, ILL.

— Domača kuhinja. Odprto po dnevi in ponoči. Unijeke cigare! — E. RICHTER, lastnik.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti.

CYRUS W. DAVIS,
predsednik.

W. E. WISSINGER,
blagajnik.

Naprodaj ali v najem

imam lot 50x120, hišo s petimi sobami in prodajalno z raznim blagom. Vse se nahaja v jako lepi legi v mestu Lloydell, Pa. V tem mestu in okolici je 7 premoških trgovcev, katerih se prav pridno dela vsaki dan in delave primeroma dobro zaslužijo. Slovencev je tukaj okoli dvesto in veliko drugih Slovanov. To je edina slovenska prodajna, ena v tej okolici in je pako lepa prilika za onega, ki ga veseli trgovina. Premogari so vsi organizirani. Katerega veselji trgovina naj ne zamudi te lepe prilike. Prodajam zato, ker se hočem iditi drugam. Cene jako povoljne.

Za natančne informacije se obrnite name.

ANTON ZGONC, box 5,

LYOYDELL, Cambria Co., PA.